

Kooskõlastustabel

Kooskõlastustabelis on esitatud riigihangete seaduse muutmise seaduse eelnõu (EIS toimik nr: 25-1002) kohta esitatud märkused.

Märkuse esitaja ja märkus või ettepanek	Arvestatud/mittearvestatud/selgitus
1. Justiits- ja Digiministeerium (kooskõlastuskiri 03.10.2025)	
Eelnõu § 1 punktiga 78 täiendatakse RHS § 207 lõiget 2 teise lausega, mille kohaselt tunnistab Rahandusministeerium järelevalveteate asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks ja teate esitajale tagatakse konfidentsiaalsus. Selgitame, et avaliku teabe seaduse (AvTS) § 3 kohaselt on avalik teave (edaspidi <i>teave</i>) mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Nimetatud teabele juurdepääsu võib piirata seaduses sätestatud korras. Seega lähtub AvTS eeldusest, et kõik teave, mida riik töötleb oma ülesannete täitmisel, on avalik, välja arvatud juhul, kui teabe suhtes on kehtestatud juurdepääsupiirang. Eelnõu § 1 p 78 tuleb muuta nii, et sealt nähtuks lisaks sellele millist teavet kaitstakse ka see, millise huvi kaitseks seda kaitstakse. Seletuskirjas tuleb välja tuua miks ei piisa AvTS-is välja toodud alustest ning tuua välja, millise Tromsø konventsiooni artiklis 3 sätestatud juurdepääsupiirangu aluse alla kehtestatav piirang mahub. Lisaks palume	Arvestatud. Seletuskirja täiendatud. Jah, leiame, et siin on võimalik lähtuda AvTS-i (üld)regulatsioonist (AvTS § 40 lg 1).

<p>seletuskirjas välja tuua, kui pikaks tähtajaks on piirangu kehtestamine võimalik, st kas lähtutakse AvTS-is ette nähtud 5+5 aastast.</p>	
<p>2. Justiits- ja Digiministeerium (kooskõlastuskiri 21.11.2025)</p>	
<p>1. Eelnõu § 1 p 29 – kõnealune säte näeb ette, et dünaamilise hankesüsteemiga liitmisest teavitatakse taotlejat elektroonilises süsteemis. Juhul kui elektroonilise süsteemi puhul on alati tegemist riigihangete registriga, siis palume sätte sõnastuses nii ka viidata.</p>	<p>Mitte arvestatud. Riigihangete register on vaid teadete avaldamise osas kohustuslik keskkond ja elektroonilist teabevahetust saab pidada igas nõuetele vastavas elektroonilises keskkonnas.</p>
<p>2. Eelnõu § 1 p 77 – kõnealune säte näeb ette hanketeate avaldamise riigihangete registris. Riigihangete register on reguleeritud RHS §-s 181. Kõnealuse sätte lg 3 näeb ette, et hankija ja toetuse saaja vastutab tema poolt registrile esitatud andmete õigsuse eest. Juhime tähelepanu, et hankijal ja toetuse saajal on kohustus esitada registrisse õiged andmed, kuid hetkest, mil andmed on registrisse esitatud, vastutab nende õigsuse eest andmekogu vastutav töötaja, seega soovime sätte ümber sõnastada.</p> <p>RHS § 181 lõike 4 kohaselt on käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud andmed avalikult kättesaadavad, kui neile ei ole seaduse alusel kehtestatud juurdepääsupiirangut. Säte on üleliigne, kuna dubleerib avaliku teabe seadust (teave on avalik, kui pole piirangut).</p> <p>RHS § 181 lõike 5 esimese lause kohaselt määratakse registri vastutav ja volitatud töötaja registri põhimääruses. Kuna töödeldakse isikuandmeid, tuleb (kaas)vastutavad töötajad (nt RTK ja Rahandusministeerium) määrata seaduses, mitte põhimääruses.</p>	<p>Mitte arvestatud. Oleme teadlikud, et eelnõus on sätteid, mis vajavad ülevaatamist, kuid menetluses oleva eelnõu eesmärk on riigihangete menetluste lihtsustamine ning kaasamisel esitatud ettepanekutele vastamisel lähtusime põhimõttest, et muudatused, mis eelnõu eesmärki ei teeni ning ei ole ajakriitilised, jäetakse praegusest eelnõust välja ning tehakse RHS järgmise muutmise ajal.</p> <p>Paragrahvi 181 lõike 5 muudatus registri vastutava töötaja kohta jõustus 1. aprillil 2023. Eelnõu kooskõlastati JuM-ga ning ministeeriumil vastuväiteid ei olnud. Praegusest kirjast ei selgu kas vahepeal on õigus muutunud või miks tuleb taastada seaduse endine sõnastus. Sama kehtib teiste § 181 tehtud märkuste kohta. Paragrahv 181 muudatused tehti 2019. a märtsis isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seadusega. Märkuste eesmärk on suurendada õigusselgust. RaM-ile</p>

RHS § 181 lõige 5¹ näeb ette registris töödeldavad isikuandmed. Hetkel on seaduses esitatud isikuandmete loetelu liialt lai, kuna jätab loetelu lahti. Teiseks on kehtivas sõnastuses tehtud viide õigusaktidele, mis võivad olla ka seadusest madalama tasandi õigusaktid. Kuna aga isikuandmete töötlemisega seonduv raamistik peab olema reguleeritud seaduses, siis tuleb ka siin viidata seaduse tasandile, seega teeme ettepaneku sõnastada sätte järgmiselt: Registris töödeldakse riigihanke ja toetuse saaja ostu menetluses osaleva ettevõtjaga seotud füüsiliste isikute üldandmeid, andmeid isiku hariduse, kutsekvalifikatsiooni, kogemuse, süüteo korras karistatuse ja maksuvõla kohta ning muid andmeid, mille esitamist on hankijal õigus nõuda riigihangete seaduse alusel või toetuse saajal toetuse saaja oste reguleerivate seaduste alusel.

RHS § 181 lõike 5² kohaselt hoitakse registris teostatud seisundit ja lepinguta lõpetatud seisundit kandvates riigihanke andmetes, toetuse saaja ostu andmetes, vaidlustusmenetluse tulemuste andmetes ja digitaalsetes riigihangete dokumentides sisalduvaid kõnesoleva paragrahvi lõikes 5¹ nimetatud andmeid registris 25 aastat, seejärel andmed kustutatakse. Riigihangete, toetuse saaja ostu ja vaidlustusmenetluse tulemuste andmeid ning digitaalseid riigihanke dokumente, mis kõnesoleva paragrahvi lõikes 5¹ nimetatud andmeid ei sisalda, hoitakse registris tähtajatult. Sättest peab selguma tähtaja kulgemise ajahetk. Viide kustutamisele on üleliigne, kuna säilitustähtaeg kätkeb endas kustutuskohustust.

RHS § 181 lõike 5³ eesmärk on ebaselge. Kui soovitakse luua AVTS-is erinev eriregulatsioon, tuleb see selgemalt sõnastada; vastasel juhul kehtivad üldised ligipääsupiirangud

RHS § 181 lg 6 näeb ette volitusnormi registri põhimääruse kehtestamiseks, kuid sellest puuduvad volituse selged raamid. Palume sätet täiendada .

teadaolevalt ei ole kõnealuse paragrahvi rakendamisel raskusi esinenud. RaM-ile ei ole vastavaid päringuid esitatud. Seetõttu soovib RaM võtta aja, et analüüsida JumDigi tehtud ettepanekuid põhjalikumalt ning valmistada ette ka põhjendused taotletud muudatuste tegemiseks.

<p>3. Eelnõu § 1 p 87 – kõnealuse sätte kohaselt tunnistab Rahandusministeerium järelevalveteate asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks ja teate esitajale tagatakse konfidentsiaalsus. Hetkel ei nähtu sättest, millise huvi kaitseks teave asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatakse, seega palume sätet täiendada.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõus täiendati punktiga 93 muudetavat § 207 lg 2 sõnastust.</p>
<p>4. Eelnõu § 1 p 86 – eelnõuga muudetakse RHS § 193 lõiget 5. Muudatusega soovitakse näha ette, et RHS § 193 lõikes 5 sätestatud hankelepingu sõlmimiseks loa andmist oleks võimalik kohaldada ka pöördmenetluses ja seega ei pea loa saamise tingimuseks olema enam lisaks avalikule huvile asjaolu, et tegemist on hankelepingu sõlmimisele eelneva ajaliselt viimase otsuse vaidlustamisega. Edaspidi saaks hankelepingu sõlmimiseks anda loa siis, kui on avalik huvi ja kui hankelepingu sõlmimise ainus takistus on vaidlustusmenetlus. Juhime tähelepanu, et sarnane regulatsioon on ette nähtud ka halduskohtumenetluse seadustiku (HKMS) § 280 lõikes 1¹ ning õigusliku selguse ja ühetaolise vaidlustussüsteemi hoidmise seisukohalt võiks sarnase muudatuse teha ka HKMS-is.</p>	<p>Mitte arvestatud. Ettepanek on asjakohane, kuid seoses vajadusega lihtsustatud menetluste kiiremaks jõustumiseks, ei ava me teisi seaduseid muutmiseks kui see on vähegi võimalik. Lisaks nõuaks HKMS-i muutmine Riigikogu koosseisu poolthäälteenamust. Arvestame ettepanekut järgmises RHS muutmise eelnõus.</p>
<p>5. Eelnõu § 1 p-ga 89 tunnistatakse kehtetuks RHS §-d 213–216 ehk väärteosäatted.</p> <p>Kuna 10. peatükist („Vastutus“) kaotatakse väärteosäatted, on eksitav jätta sinna alles allesjäänud sätted (§ 217 ja § 218). Teeme ettepaneku tunnistada peatükk tervikuna kehtetuks ning paigutada §-d 217 ja 218 sisuliselt sobivasse kohta (nt § 202 juurde).</p> <p>Seletuskirjas on toodud menetluste üldarv, palume lisada täpsustused: mitu menetlust lõppes reaalse karistamisega; kas karistused on kantud ja arhiveeritud; kui on aktiivseid karistusi, kas Rahandusministeerium on kavandanud registri teavitamise andmete kustutamiseks pärast dekriminaliseerimist; kas kaks 2024. aastal algatatud menetlust on hetkel pooleli`.</p>	<p>Arvestatud. Seaduse 10. peatükk tunnistatakse kehtetuks. Senine § 217 tõstetakse § 110 juurde täiendades paragrahvi lõikega 6. Praegune § 218 kehtestatakse uue §-na 119¹.</p> <p>Seletuskirja täiendatud (vt lk 85). 2024. aastal korraldasid 541 hankijat kokku 8792 riigihanke menetlust. Väärteoteateid laekus samal aastal 3 hankija läbi viidud 6 riigihankega seoses, millest omakorda on väärteomenetluse läbiviimist peetud põhjendatuks 2 teate ajendil, mõlemas menetluses ei ole veel lõpplahendit tehtud. Väärteovastutuse sätete rakendamise vajadus on olnud praktikas vähene. RHS-i jõustumisest alates on §-de 213-215 tunnustel alustatud väärteomenetlusi kokku</p>

	<p>29 korral, millest 5 menetlust lõppesid kohtuvälise menetleja otsusega rahatrahvi määramise kohta. Kuna kõik rahatrahvid on tasutud enam kui aasta tagasi, ei ole hetkel ühtegi nõrkehtivat ehk aktiivset karistust (karistusregistri seaduse (KarRS) § 24 lg 1 p 1 järgi kustutatakse karistusandmed registrist ja kantakse üle arhiivi, kui väärteo eest määratud rahatrahvi tasumisest on möödunud üks aasta).</p>
<p>6. Väärteosätted tunnistatakse RHS-s kehtetuks. Palume kehtetuks tunnistamise osas täiendavalt seletuskirjas selgitada ka seda, millistel juhtudel Rahandusministeerium hankijatele ettekirjutusi kohaldab ning sunniraha rakendab. Palume ka täpsustada, kas need hankijad ei kattu nendega, kelle jaoks on kehtivas seaduses väärteosätted, mis nüüd kaovad, ning kas ettekirjutusi tehakse pakkujatele.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja täiendatud (vt lk 48). Ettekirjutus saab olla suunatud ainult hankijale, mitte pakkujale (§ 203 lg-d 1 ja 3, § 208 lg-d 1-2, vt ka § 5 lg 1). Ettekirjutuse täitmata jätmise korral saab rakendada sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses (ATSS) sätestatud korras (§ 208 lg 6). Kui ettekirjutuse adressaadiks saab olla iga hankija (RHS § 5 lg-d 2-3), kes on allutatud riiklikule või haldusjärelevalvele, siis sunniraha ei ole võimalik rakendada mistahes hankija suhtes. ATSS § 5 lg 1 järgi ei rakendata sunnivahendit riigiasutuse suhtes. Järelikult saab sunniraha rakendada ettekirjutuse täitmata jätnud kõigi hankijate suhtes, v.a kui hankijaks on riik (riigiasutus). Nii on ettekirjutuse täitmine tagatud sunnirahaga siis, kui hankijaks on KOV, mõni teine avalik-õiguslik juriidiline isik või eraõiguslikust juriidilisest isikust hankija, sh riigi äriühing, kes viib riigihanget läbi oma ettevõtluse tarbeks ja kelle hanketegevust kontrollitakse sellisel juhul riiklikku järelevalve vormis. Karistusõiguslikult oleks võimalik võtta vastutusele ainult eraõiguslikest juriidilistest isikutest hankijaid, sest KarS § 14 lg 4</p>

	väljastab RHS § 5 lg 2 p-des 1-3 nimetatud hankijate süüteo vastutuse.
7. Kaitseministeerium	
<p>1. Eelnõu § 1 punktiga 28 täiendatakse RHS § 50 punktiga 12, mille kohaselt saab korraldada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse alla rahvusvahelise piirmäära riigihankes, kui hankelepingu ese on vajalik ühises kaitsetegevuses osaleva NATO liikmesriigi või ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames Euroopa Liidu meetmete rakendamiseks ellu viidavad kaitsetegevuses osaleva liikmesriigi sõjaväe üksuse ja nendega kaasas olevale tsiviilkoosseisule ametikohustuste täitmiseks või Kaitseväge õppuste korraldamiseks. Teeme ettepaneku, et muudatus kohalduks Kaitseministeeriumi valitsemisalas laiemalt ja palume asendada § 50 punktis 12 sõnad „Kaitseväge õppuste korraldamiseks“ sõnadega „Kaitseministeeriumi valitsemisalas õppuste korraldamiseks“. Muudatus on vajalik, kuna Kaitseministeeriumi valitsemisalas viib õppuseid läbi ka Kaitseliit, kelle tarbeks Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus tihti vastavaid hankeid korraldab.</p>	<p>Mitte arvestatud. Siseministeerium ning Kaitsepolitsei on esile toonud, et õppused on osa Kaitseväge <u>igapäevategevusest</u>, mistõttu on vastava hankemenetlusliigi laiendamine kõikidele Kaitseväge õppustele liiga laiaulatuslik. Arvestades, et kaks valitsusasutust pooldavad erandi kohaldamist kitsamalt kui eelnõus esitatud, siis ei peeta otstarbekaks erandi kohaldamisala laiendada. Ettevõtjate huvides on riigihangete korraldamine väljakuulutamisega nii suures ulatuses kui võimalik.</p>
<p>2. Eelnõu § 1 punktiga 48 täiendatakse RHS § 114 lõikega 1¹. Muudatuse tulemusena saab hankija edaspidi teha esimesena kindlaks majanduslikult soodsaima pakkumuse ning teha ülejäänud hankemenetluse toimingud vaid selle ühe pakkumuse ja pakkuja suhtes. Kaitseministeerium teeb ettepaneku laiendada n-ö täielikku pöördmenetlust ka selles olukorras, kui on lisatud hindamiskriteeriumiks kvaliteedikriteerium, sest kvaliteedikriteeriume saab seada ka ilma pakkumusi võrdlemata. Selline muudatus vähendaks hankijate</p>	<p>Arvestatud. Eelnõuga nähakse ette võimalus kontrollida vaid potentsiaalse eduka pakkuja pakkumuse vastavust sõltumata hindamiskriteeriumide laadist.</p>

<p>koormust veelgi ja oleks kooskõlas üldise poliitilise suunaga julgustada hankijaid rohkem kasutama kvaliteedikriteeriumeid.</p>	
<p>3. Eelnõu § 1 punktiga 66 muudetakse RHS § 125 lõike 4 teist lauset ning pikendatakse lihthankemenetluses asjade või teenuste hankelepingu pakkumuste esitamise tähtaega 10-lt päevalt 15 päevani ning ehitustööde hankelepingu puhul 15 päevalt 25 päevani, et leida tasakaal optimaalse menetluse pikkuse ja pakkujatele piisava aja tagamise vahel. Kaitseministeerium ei toeta nimetatud muudatust. Lihthanke piirmäärad küll tõusevad, kuid pakkumuste esitamise tähtaegade pikendamine sellega seondult ei ole põhjendatud. Hankijad suudavad ja soovivad määrata RHS § 125 lõike 4 esimesest lausest tulenevalt mõistliku tähtaja pakkumuste esitamiseks sõltuvalt hankeesemest, mistõttu on muudatuses märgitud tähtajad lihtsamate hangete puhul ebamõistlikult pikad.</p>	<p>Mitte arvestatud. Riigihangete praktika näitab, et hankijad ei määra pakkumuste esitamise tähtaega enamast miinimumist pikemana. Seetõttu peab arvestama vajadusega tagada pakkujatele optimaalne aeg kvaliteetsete pakkumuste koostamiseks.</p>
<p>4. Eelnõu § 1 punktiga 69 muudetakse RHS § 125 lõiget 9. Eelnõuga pikendatakse hankelepingu sõlmimisele eelnevat ooteaega 5 tööpäevalt 7-le. Kaitseministeerium ei toeta nimetatud muudatust. Leiame, et ei ole mõistlik kehtestada riigisiselt nii rangeid piiranguid, sest selliselt kaob lihtsus ja efektiivsus, mida soovitakse eelnõuga saavutada.</p>	<p>Mitte arvestatud. Tähtaja pikkus ei mõjuta menetluse lihtsust või keerukust. Ooteaeg pikeneb vastavalt vaidlustustähtaja pikenemisele kolmelt tööpäevalt viiele tööpäevale.</p>
<p>5. Kaitseministeerium palub muuta RHS §-i 50 punkti 10 ja sõnastada see järgmiselt: „10) võistleva dialoogi, innovatsioonipartnerluse või konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse käigus ei esitatud ühtegi pakkumust ega taotlust või kõik esitatud pakkumused olid riigihanke alusdokumentidele mittevastavad või kõik taotlused esitati taotlejate poolt, kes kuuluvad või võivad kuuluda kõrvaldamisele käesoleva seaduse § 95 lõike 1 või 4 alusel või kes ei vasta kvalifitseerimise tingimustele, ja <u>hankelepingu ese ei muutu.</u>“</p>	<p>Mitte arvestatud. Olukorras, kus hankija leiab, et nurjunud hankes olid tingimused valesti seatud ning seetõttu tuleb riigihanke alusdokumente muuta, ei ole õigustatud väljakuulutamiseta menetluse korraldamine, sest muudetud tingimustega riigihanke suhtes võib pakkujate huvi ja ring muutuda. Muudatus oleks vastuolus riigihangete läbipaistvuse põhimõttega.</p>

<p>6. Täiendada § 95 lõike 4 punkti 11 pärast sõna „esindajat“ sõnadega „või tegelikku kasusaajat“; 2) täiendada § 95 lõiget 4 punktiga 11¹ järgmises sõnastuses: „11¹) kui hankijale saab teatavaks, et käesoleva lõike punktis 11 nimetatud isik on kahtlustatav või süüdistatav maksualase kuriteo toimepanemises;“</p>	<p>Mitte arvestatud. Ettevõtjat ei peaks menetlusest kõrvaldama, kui tema juhatuse liiget ei ole maksualases kuritoes süüdi mõistetud. Samuti on hankijal pea võimatu kontrollida kas isik on maksualase kuriteo toimepanemises kahtlustatav või süüdistatav. Välismaiste isikute puhul on isegi karistatuse kontrollimine väga komplitseeritud. Lisaks on käesoleva eelnõu fookuses menetluse lihtsustamine. Peale selle eesmärgi parandatakse mõned seaduse varasema redaktsiooni vead ja arvestades julgeoleku olukorda, tehakse üks erand. Eelnõu eesmärk ja ettevalmistuse ajaraam ei võimalda läbi viia seaduse kõikehõlmavat revisjoni. Kõik muudatusettepanekud, mis ei täida eelnõu eesmärki, jäetakse praegu kõrvale. Seoses riigihangete direktiivide ülevaatamisega ning peab ka RHS-i põhjalikum hindamine toimuma lähiaastatel.</p>
<p>7. Muuta § 177 lõike 2 sissejuhatav lauseosa ja sõnastada see järgmiselt: „Lisaks käesoleva seaduse § 95 lõike 4 punktides 3, 4, 11 ja 11¹ sätestatud alustele võib hankija lõikes 5 nimetatud tingimustel jätta ettevõtjaga hankilepingu sõlmimata ja kõrvaldada hankemenetlusest ettevõtja, kes:“.</p>	<p>Mitte arvestatud. Vt eelmist selgitust.</p>
<p>8. Teeme ettepaneku muuta ka RHS § 119 lõiget 1. Varem kohaldus nimetatud säte ka siis, kui pakkuja enne lepingu sõlmimist pakkumuse tagasi võttis. 2022. aastal muudeti § 119 lõiget 1 põhjendusega, et pakkumust saab tagasi võtta ainult enne pakkumuste esitamise tähtpäeva ja pakkumus on jõus kuni jõusoleku minimaalse tähtajani. Kehtiv regulatsioon sätestab, et § 119 kohaldub ainult siis, kui pakkuja ei allkirjasta hankilepingut või ei asu nõustumusega antud hankilepingut täitma. Tuleb ette olukordi, kus pakkuja, kes oleks edukas, teatab mingil põhjusel pärast pakkumuste esitamist, et ta ei sõlmi lepingut. Selleks, et § 119 kohaldada, peab hankija, teades, et pakkuja ei sõlmi lepingut,</p>	<p>Mitte arvestatud. RHS § 119 lg-t 1 saab kohaldada ka olukorras, kus edukas pakkuja on teatanud oma kavatsusest mitte sõlmida hankilepingut. Hankija ei pea tingimata hankilepingu sõlmima ja pakkuja edasisi samme ootama jääma. Kui pakkujad saaksid oma äranägemise järgi pakkumustest loobuda, puuduks hankijal igasugune kindlus hankilepingusse jõudmiseks.</p>

<p>pakkuja edukaks tunnistama ja lepingu allkirjastama ning alles siis, kui pakkuja edasisi tegevusi ei tee, saab kohaldada § 119. Ühtlasi on ebatäpne § 119 pealkiri, mis räägib pakkumuse tagasi võtmisest.</p>	
<p>9. Palume täiendada RHS-i sõnaselge erandiga, mis piiraks RHSi kohaldamise kohustuse kõrgendatud kaitsevalmiduse heakskiitmisel, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra väljakuulutamisel. Lisaks asjadele ja teenustele peaks erand laienema ka ehitustöödele, kuna kaitse- ja tõkkerajatiste ehitamise vajadus võib ilmnedä ülimalt lühikese aja jooksul. Teeme ettepaneku täiendada RHS § 170 lõiget 1 punktiga 9 järgmises sõnastuses: „9) kõrgendatud kaitsevalmiduse, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal sõlmitakse leping sõjalise otstarbega asjade ostmiseks, teenuste või ehitustööde tellimiseks.“.</p>	<p>Mitte arvestatud. RHS § 173 lg 1 p-s 5 on sätestatud väljakuulutamisetä menetluse kasutamise erand juhaks, kui hankelingu kiire sõlmimine on vajalik kriisilukorrast tingitud kiireloomulisuse või hankijast sõltumatute ettenägematute sündmuste tagajärjel tekkinud äärmise vajaduse tõttu. Samasisulise erandi loomine ei ole vajalik. Lisaks reguleerivad ettepanekus nimetatud olukordi eriseadused. Näiteks erakorralise seisukorra seadus, hädaolukorra seadus.</p>
<p>8. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium</p>	
<p>1. Kavandatava muudatuse tulemusena planeeritakse tõsta lihthanke piirmäärä 50 000 euronit ja pikendada menetlustähtaegu võrreldes kehtivate lihthanke menetlusreeglitega. Selle tõttu satuvad hanked eeldatava maksumusega vahemikus 50 000 – 60 000 eurot olukorda, kus menetlustähtajad muutuvad senisest pikemaks, mitte lühemaks. Ettepanek on tõsta lihthanke piirmäär asjade ja teenuste puhul 60 000 euronit. Sarnane vastulu tekib ehitustööde, teenuste kontsessioonide, kaitse- ja julgeolekuvaldkonna hangete ning võrgustikusektori hangete puhul. Lisaks pikeneb planeeritava muudatusega lihthankes minimaalne pakkumuse esitamise tähtaeg: asjade ja teenuste puhul 10 → 15 päeva ning ehitustööde puhul 15 → 25 päeva. Kui võrrelda uusi tähtaegu seniste avatud hankemenetluse tähtaegadega, siis muutust ei toimu. Sellega kaob eelis – lihthanke lühem menetlusaeg ja võrreldes praeguste avatud</p>	<p>Mitte arvestatud. Eelnõus sätestatud tähtajad on kompromiss nii hankijate kui pakkujate huvidega arvestamiseks. Arusaadavalt on hankijad huvitatud lühikestest ning pakkujad pikematest tähtaegadest. 2024. aasta statistika alusel viidi lihthankemenetlus läbi 41 päeva kiiremini kui avatud menetlus (hanke teate avaldamisest lepingu sõlmimiseni). Eelnõuga pikeneb asjade ja teenuste pakkumuste esitamise tähtaeg 5 päeva ja ehitustöödel 10 päeva võrra, ooteaeg 2 tööpäeva võrra. Järelikult jääb lihthankemenetlus vaatamata mõningasele tähtaegade pikendamisel siiski oluliselt kiiremaks menetluseks kui avatud menetlus.</p>

hankemenetluse tähtaegadega jäävad tähtajad samaks, mis omakorda ei tekita ajalist võitu. Ettepanek on jätta tähtajad senisele lihthanke tasemele.	
2. Piirmäära mõistete muutus, millega kaotatakse ära mõiste „riigihanke piirmäär“, võib turuosalistes tekitada segadust. Ettepanek on säilitada mõiste või anda täiendavad selgitused, et vältida kommunikatsiooniriski ja tõlgendamisraskusi.	Mitte arvestatud. Huvigruppide kaasamise käigus ei ole mõiste „riigihanke piirmäär“ kaotamist keegi segadust tekitavaks pidanud.
3. Võrdluses lähiriikidega (Soome 60tuh/150tuh, Leedu 70tuh/174tuh, Rootsi 63tuh eurot) jäävad Eesti piirmäärad ka peale muudatust madalamaks. Ettepanek on kaaluda nende tõstmist vähemalt lähiriikide tasemele, et lihtsustamise eesmärk täituks täielikumalt. Leiame, et reeglite lihtsustamise käigus on oluline vältida olukordi, kus teatud eeldatava maksumusega hangete menetlus muutub senisest pikemaks või keerukamaks.	Mitte arvestatud. Asjade ja teenuste uue piirmäära arvutamisel lähtuti viimase 7 ja tulevase 2 aasta elukalliduse tõusuga. Eelnõu eesmärgiks oli piirmäärade ajakohastamine, mitte põhimõtteliselt kõrgemate piirmäärade kehtestamine. RTK esitas ettepaneku kehtestada tulevikus piirmäärad ministri määrusega. Võimalik, et paari aasta perspektiivis selline lahendus tuleb ning siis saab piirmäärasid operatiivsemalt kaasajastada.
9. Siseministeerium	
1. Palume täiendada RHS § 2 lõiget 2. Kuivõrd „julgeolekuriske vähendav“ on riigihangete üks strateegilisi eesmärke, siis soovime kaaluda ettepanekut täiendada § 2 lõiget 2 pärast „innovatsiooni rakendamise“ sõnadega „julgeolekuriskide“. Ettepaneku eesmärk on, et hankijad mõtleksid juba riigihanget planeerides ja läbi viies julgeolekuriskidega seotud aspektidele. Leiame, et kui julgeolekuriskidega arvestamine saab teiste kõrval ka RHS-s eesmärgina sõnastatud, on hankijatel eeldatavasti lihtsam julgeolekuriskidega seotud aspekte nii riigihanke tingimuste seadmisel kui hankemenetlust läbi viies, sh riigihanke käigus otsuseid tehes, arvesse võtta.	Arvestatud. Muudatus tehtud § 2 lõikesse 2.

<p>2. Teeme ettepaneku muuta eelnõu § 1 punkte 2–6, millega sätestatakse uued piirmäärad. Täpsemalt palume tõsta kaitse- ja julgeolekuvaldkonna riigihangete lihthangetes piirmäär eelnõus kavandatava 100 000 euro asemel 150 000 eurole, sest nii kehtiv KJ riigihangete piirmäär kui ka eelnõus pakutud KJ riigihangete piirmäärade tõus on põhjendamatult madalad. Direktiivi 2009/81/EL (edaspidi KJ direktiiv) kohaldatakse riigihankelepingute suhtes, mille eeldatav maksumus käibemaksuta on täna kehtivaid piirmäärasid arvestades asjade ja teenuste ning lihtsustatud korras tellitavate teenuse puhul 443 000 eurot ja ehitustööde puhul 5 538 000 eurot. Võrdluses eeltooduga on Eestis kehtivad KJ siseriiklikud piirmäärad asjadele ja teenustele 4,43 korda madalamad, samas kui klassikalise sektori riigihanke piirmäärade vahe on kõigest 2,86 kordne.</p>	<p>Mitte arvestatud. Asjade ja teenuste uue piirmäära arvutamisel lähtuti viimase 7 ja tulevase 2 aasta elukalliduse tõusuga. Eelnõu eesmärgiks oli piirmäärade ajakohastamine, mitte põhimõtteliselt kõrgemate piirmäärade kehtestamine.</p>
<p>3. Alternatiivina teeme ettepaneku, et arvestades kui spetsiifiline on KJ valdkonna turg ning kui vähe on KJ riigihankeid (nii siseriiklikke kui üle rahvusvahelise piirmäära) registris läbi viidud ja kui kallid KJ riigihanked üldjuhul on, võiks kaaluda ka siseriikliku piirmäära kaotamist. Samas märgime, et riigihankeõiguse üks eesmärkidest on vähendada korruptsiooniohtu.</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Lihtsustatud korras tellitavate teenuste puhul on otstarbekas jätta alles vaid rahvusvaheline piirmäär, sest samas suurusjärgus piirmääraga riigihangete menetlemisel erinevates menetlustes on väga väike mõju. Lisaks korraldatakse lihtsustatud korras tellitavate teenuste riigihankeid väga vähe. Muudatus tehakse eelnõu § 1 punkti 5.</p>
<p>4. Palume täiendada eelnõu § 1 punkti 3 muudatust, millega muudetakse RHS § 27 lõiget 2. Palume lõike 2 viimast lauset täiendada lauseosaga „või kui tegemist on kaitse ja julgeolekuvaldkonna riigihankega“. Osadeks jagamata põhjendamise kohustust kaitse- ja julgeolekuvaldkonna riigihangetele kohalduvas direktiivis 2009/81/EÜ ei ole. Seletuskirjas on välja toodud, et Eesti on omale eesmärgiks võtnud direktiividest rangemate tingimuste vältimise ja eelnõuga korrigeeritakse vastavad sätted.</p>	<p>Mitte arvestatud. Ettepanekus on tehtud õige tähelepanek, et direktiiv 2009/81/EÜ ei reguleeri riigihanke osadeks jagamata jätmise põhjendamist. Kuna seadusandja on teinud valiku võtta riigihangete direktiivid üle ühe seadusega, pidi paratamatult RHS üldsätteid ühtlustama. Kõigi erinevatest direktiividest tulenevate erisustega arvestamine muudaks seaduse raskesti loetavaks ning seadus ei oleks enam ülevaatlik. Juba praegu on näiteks segalepingute osa küllaltki komplitseeritud ning eelnõu autorid soovivad väikeste</p>

	erisuste tegemisest hoiduda, kui see ei ole vältimatult vajalik. Lisaks nendite ka ise, et KJ riigihankeid tehakse registris vähe võrreldes teiste sektoritega. Järelikult ei saa põhjendamise kohustuse säilimine üle rhv piirmäära hangetes olla märkimisväärselt suur töökoormus.
5. Olukorras, kus eelnõuga kaotatakse senine kolmetasandiline piirmäärade süsteem, jättes alles vaid lihthanke ja rahvusvahelise hanke piirmäära, ning tõstetakse lihthanke piirmäärade väärtusi, ei saa nõustuda seletuskirjas toodud mõjude selgitustega, et korruptsiooniohu suurenemise risk on hüpoteetiline.	Arvestatud. Seletuskirja punkti 6.2.1 lk 48 muudetud. Korruptsiooniohu suurenemist hinnati hüpoteetiliseks osade hangete liikumisel avatud menetlusest lihthankemenetlusse. RAM-ini ei ole jõudnud infot, et lihthankemenetluses oleks korruptsioonioht kordades suurem kui avatud menetlusega tehtud hangetes.
6. Palume üle kontrollida eelnõu § 1 punkti 21 eelnõu ning seletuskirja osa. Kuivõrd seletuskirjas on öeldud, et antud muudatuse tulemusel on selline kontroll kohustuslik üksnes siis, kui minikonkursi raames sõlmitava hankelepingu eeldatav maksumus ületab rahvusvahelist piirmäära (lk 18), siis palume üle vaadata, kas antud sättes sõnad „raamlepingu maksumus ja“ on vajalikud.	Arvestatud. Parandus tehtud eelnõu § 1 punktis 21.
7. Eelnõu § 1 punktiga 22 kavandatud muudatus § 32 lõike 8 osas, et hankija ei pea ettevõtja dünaamilise hankesüsteemiga liitmisel tegema kvalifitseerimise otsust, on tervitatav ja hankijate töökoormust vähendav. Samas teeme dünaamilise hankesüsteemi ja selles kvalifitseerimistingimuste seadmisega külgnevalt ettepaneku täiendada § 100 lg 1 p 3 ja 4 pärast sõnu „riigihanke algamise“ sõnadega „ja dünaamilises hankesüsteemis liitumise taotluse“ ning § 101 lg 1 p 1 ja 2 pärast sõnu „riigihanke algamisele“ sõnadega „ja dünaamilises hankesüsteemis liitumise taotluse esitamisele“	Mitte arvestatud. Ettepanekuga lahendatava probleemi olemus on arusaadav, seaduse muudatus jääb tegemata kahel põhjusel: 1) seaduse lünk on lahendatav tõlgendusega. Vt Korduma kippuvad küsimused Rahandusministeerium küsimus nr 6 2) eelnõu fookus on eelkõige menetluste lihtsustamine ning mitte kõikehõlmav revisjon. Kuivõrd praegusel ajal toimub riigihangete direktiivide ülevaatamine, on tõenäoline, et lähiaastatel tuleb RHS-i põhjalikumalt muuta.
8. Palume täpsustada eelnõu § 1 punkti 28, millega täiendatakse RHS § 50 punktiga 12. Täna sees julgeolekukeskkonnas ähvardavad Eestit palju	Arvestatud osaliselt. Seletuskirja eelnõu punkt 28 selgitus täiendatud (lk 21). Nõustume, et riigi julgeolek

<p>mitmekesisemad ohud kui üksnes sõjalised rünnakud ning ka siseturvalisus mängib riigikaitstes suurt rolli. Seega leiame, et oleks asjakohane suurendada alla rahvusvahelise piirmäära riigihangetes paindlikkust ka juhul kui hankelepingu ese on vajalik näiteks ühises piiriturvalisuse julgeoleku tagamisel osaleva Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve või Euroopa Liidu meetmete rakendamiseks ellu viidavate piiriturvalisuse tagamise tegevuses osaleva liikmesriigi piirivalve- või politsei eriüksuse ja nendega kaasas olevale tsiviilkoosseisule ametikohustuste täitmiseks. Lisaks eeltoodule märgime, et eelnõu kohaselt saab korraldada väljakuulutamisetähtaajaga läbirääkimistega hankemenetluse alla rahvusvahelise piirmäära riigihankes muuhulgas ka Kaitseväe õppuste korraldamiseks. Õppused on osa Kaitseväe igapäevategevusest, mistõttu on vastava menetlusliigi laiendamine eranditult kõikidele Kaitseväe õppustele liiga laiaulatuslik. Samuti palume seletuskirjas selgitada, kas täiendav alus eelnõus esitatud sisuga väljakuulutamisetähtaajaga läbirääkimistega hankemenetluse läbiviimiseks ei peaks oma sisult kuuluma RHS 6. peatüki alla (§ 173) või on see väljakuulutamisetähtaajaga läbirääkimistega hankemenetlus lisatud klassikalise direktiivi sätete alla põhjusel, et selle sätte alusel võiks osta ükskõik milliseid tooteid sättes nimetatud eesmärgi täitmisel, sh tsiviilkoosseisule ametikohustuste täitmiseks (sh kontoritarbed, toitlustus, konverentsid, majutus jne)?</p>	<p>sisaldab ka siseturvalisust. Samas ettepanekust ei selgu miks on Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve või Euroopa Liidu meetmetega seotud piiriturvalisuse tegevused kiireloomulised. Kutsume Sise- ja Kaitseministeeriumi omavahel kõnealuse erandi üle läbi rääkima. Mis puudutab vabatahtlike kõrvaldamisaluste täiendamist, siis see on väärt ettepanek, kuid jääb käesoleva eelnõu skoobist välja. Paraku ei võimalda antud projekti ajaraam teha RHS-i kõikehõlmavat revisjoni. Kõnealune ettepanek eeldaks õiguslikku analüüsi, toetava kohtupraktika leidmist, võrdleva õiguse analüüsi, kuid ajaliselt ei ole see hetkel võimalik. Samuti pidasime silmas, et praegu toimub riigihanke direktiivide ülevaatamine ning seal adresseeritakse sama probleemi.</p>
<p>9. Palume täpsustada eelnõu § 1 punkti 31, millega muudetakse RHS § 72 lõiget 6. Palume kaaluda, kas antud kontekstis, kus kaotatakse ära hankija kohustus pidada läbirääkimisi, mida Siseministeerium toetab, oleks asjakohane kõnealuse muudatuse valguses vaadata üle kogu § 72 sõnastus. Täpsemalt, planeeritud muudatuse jõustumisel tekitab osa paragrahvist, mis endiselt paneb hankijale kohustusi seoses „läbirääkimiste pidamise ettepanekuga“, segadust. Näiteks, kui hankijal ei ole eelnõu kohaselt enam kohustust läbirääkimisi pidada siis § 72 lõige 1 kohustab hankijat jätkuvalt tegema ettevõtjale ettepaneku pidada läbirääkimisi. Ka lõiked 2, 4 ja 5 räägivad jätkuvalt</p>	<p>Arvestatud osaliselt ja nimetatud muudatus eelnõust välja jäetud.</p> <p>Pärast põhjalikumalt analüüsi otsustasime eelnõus kavandatud muudatusest loobuda ja jätta RHS § 72 kehtima praegusel kujul. Nõustume, et muudatus tekitaks paragrahvi siseselt vastuolu, potentsiaalselt õiguslikku segadust ja jaotab regulatsiooni kaheks – läbirääkimistega ja läbirääkimisteta väljakuulutamisetähtaajaga läbirääkimistega hankemenetlus.</p>

<p>läbirääkimiste pidamise ettepanekust. Kaaluda paragrahvis 5 (10) 72 muu sõnastuse kasutamist. Selleks võiks olla näiteks „ettepanek hankelepingu sõlmimiseks“, sest väljakuulutamisetega läbirääkimistega menetluses on hankija tegevus (ettepanek) suunatudki eeskätt hankelepingu sõlmimisele ning seejuures asjaolu, kas hankija jõuab hankelepingu sõlmimiseni läbirääkimiste pidamise tulemusel, pakkumuse küsimise-esitamise tulemusel või mõnel muul viisil, ei vaja ilmselt regulatiivsel tasandil sekkumist</p>	<p>Praktikas peaks kehtiv RHS § 72 lg 6 sõnastus „Hankija peab .. läbirääkimisi“ siiski peegeldama väljakuulutamisetega hankemenetluse paindlikku ja vormivaba olemust. Menetlus ise ongi oma olemuselt läbirääkimine, isegi kui see piirdub vaid tingimuste täpsustamisega e-kirja teel või nõustumusega veebipoes asja hankimisel.</p> <p>Selle asemel, et muuta seadust, peame otstarbekamaks selgitada kehtiva sätte sisu ja rakendamist nõustamise ja korduma kippuvate küsimuste (KKK) kaudu. Läbirääkimised on väljakuulutamisetega läbirääkimistega hankemenetluse olemuslik osa, ent seadus ei kirjuta ette nende pidamise vormi ega ulatust, jättes hankijale maksimaalse paindlikkuse. Võlaõigusseaduses on reguleeritud lepingueelsed läbirääkimised. Võlaõigusseaduse eelnõu 116 SE seletuskirjas on selgitatud, et leping sõlmitakse seega lepingu sõlmimise ettepaneku ehk offerdi tegemise ja selle ettepanekuga nõustumise ehk aktseptimise teel. Offerdi ja aktsepti eristamine lepingueelsetes läbirääkimistes võib olla praktiliselt keeruline ning seetõttu loetakse leping sõlmituks ka siis, kui poolte vastastikuste tahteavalduste vahetuse teel on piisavalt selgunud, et pooled on saavutanud kokkuleppe. Selline lähenemine aitab praktikat ühtlustada ilma seaduse sõnastuse tarbetut muutmist.</p>
---	--

<p>10. Peame ebavajalikuks eelnõu § 1 punkti 32 muudatust, mille täiendatakse RHS § 77 lõikega 6². Antud sätte seos lihtsustamise projektiga jääb arusaamatuks. Intellektuaalomandi õigustega seotud asjaolude läbimõtlemine riigihanke alusdokumentide koostamisel on ka täna osa hoolsa hankija kohustustest. Tavaliselt on see käsitletud sõlmitava lepingu projektis. Lisaks eeltoodule märgime, et riigi tarkvara avalikkusele tasuta kasutamiseks andmine on reguleeritud riigivaraseaduses. Kuidas kavandatav muudatus mõjutab tulevikus riigivara avalikkusele tasuta kasutamiseks andmist? Kas muudatusega kaasnevat mõju on analüüsitud riigivaraseaduse § 28¹ kuni § 28⁴ tähenduses? Kuigi kavandatava muudatusega suure tõenäosusega olulist mõju ei kaasne, oleme siiski arvamusel, et ebavajalik on luua regulatsiooni, mis tegelikku mõju ei oma ega ole otseselt seotud riigihangete regulatsiooniga.</p>	<p>Mitte arvestatud. Muudatus toetab riigihangete strateegiliste põhimõtete rakendamist, täpsemalt innovatsiooni edendamist riigihangete kaudu. Eelnõuga ei ole kavas muuta selles küsimuses teisi kehtivaid õigusakte.</p>
<p>11. Palume kaaluda RHS § 82 lõike 2 muutmist. Direktiiv on leebema sõnastusega kui RHS, arvestades riigi õiguspoliitilisi suunda mitte üle võtta direktiive karmimalt. Lihtsustamise projekti raames esitati muuhulgas ettepanek muuta RHS-i nii, et pakkumuste esitamise tähtaega tuleb pikendada olulise muudatuse korral. Ettepanekuga nõustusime, sest mitte iga riigihanke alusdokumentides tehtud muudatuse korral ei peaks hankija olema olukorra ees, kus ta peab esitamise tähtaega edasi lükkama. Praegu on praktikas nii, et sisuliselt iga muudatuse korral peab hankija tagama, et muudetud dokumentide avaldamisest arvates oleks vähemalt 50% minimaalsest esitamise ajast veel ees ja vajadusel tuleb siis vastavalt tähtaega pikendada. Kirjeldatud olukorra on tekitanud asjaolu, et alati saab, kasvõi teoreetiliselt, väita, et muudatuse tõttu võib huvitatud ettevõtjate ring muutuda või mingi, ükskõik kui pisike, muudatus võis kellegi pakkumust mõjutada. Kokkuvõtvalt: praegune sõnastus annab palju ruumi teoreetilisteks tõlgendusteks, mis ei toeta praktikas riigihangete teostamist. Pakume ka direktiivist lähtuva sõnastusettepaneku, mis ka TGS advokaadibüroo poolt lihtsustamise projekti analüüsis</p>	<p>Mitte arvestatud. Sisuliselt on RHS-i üle võetud direktiivi 2014/24EL sõnastus. Vahe seisneb selles, et RHS-s on lahti kirjutatud, milles riigihanke alusdokumentide oluline muudatus seisneb. Hankijal on ka praegu võimalus hinnata kas tegemist on olulise alusdokumentide muudatusega või mitte ning väheolulise muudatuse puhul ei pea pakkumuste esitamise tähtaega pikendama. Näiteks ei ole RAM järelevalve praktika kohaselt peetud oluliseks muudatuseks: 0-väärtusega rea kululoendist kustutamist; maksumuse valemite mittesisulist muutmist; kululoendi muutmist, kui vastuolude korral tuli lähtuda teisest alusdokumentide osast; RHAD-s juba kajastuva info täpsustamist jne Kuna muudatuse olulise hindamine peab toimuma ka kehtiva korra kohaselt ning on kaheldav kas teistsugune seaduse sõnastus hankijate olukorda lihtsustaks, siis ei ole ka</p>

	hankijate hulgas § 82 lõigete 1 ja 2 muutmise osas üksmeelt (Lihtsustamise analüüs. Ettepanek 5).
12. Teeme ettepaneku muuta RHS § 88 lõiget 8. RHS § 88 lg 8 sätestab, et kui hankelepingu eseme kasutajateks on füüsilised isikud, tuleb tehnilise kirjelduse koostamisel võtta arvesse puuetega inimeste võimalikke kasutusvajadusi seoses hankelepingu esemega või koostada tehniline kirjeldus nii, et kõigil oleks võimalik hankelepingu eset kasutada, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel. Kui kohustuslikud ligipääsetavuse nõuded on sätestatud Euroopa Liidu õigusaktiga, lisab hankija tehnilisele kirjeldusele viite vastavale õigusaktile. Palume kaaluda, kas esineb vajadus sätestada, millises alusdokumentide osas vastava viite peab tegema, sest vastav viide võib olla sätestatud tehnilise kirjelduse asemel näiteks ka lepingu tingimustes.	Mitte arvestatud. Vastav nõue on üle võetud direktiivi 2014/24/EL artikli 42 lõikest 1, millega sätestatakse tehnilise kirjelduse nõuded.
13. Siseministerium ei toeta eelnõus pakutud viisil RHS § 95 lg 4 sõnastuse muutmist, sest oleme seisukohal, et seadus peab võimaldama hankijal kõrvaldada pakkuja ka olukorras, kus hankija ei suutnud alusdokumentide koostamisel teatud riski ette näha. Samamoodi peaks RHS võimaldama hankeleping üles öelda või sellest taganeda kui esineb mõni RHS §-s 95 lõikes 4 sätestatud alus. Teeme ettepaneku täiendada RHS § 124 lõike 1 punkti 21 sõnastust viidetega RHS § 95 lõikele 4 ning sõnastada see punkt näiteks järgmiselt: „(1) Hankijal on õigus hankeleping üles öelda või hankelepingust taganeda, kui: /.../ 2 1) hankelepingu sõlminud ettevõtjal esineb hankelepingu täitmise ajal mõni käesoleva seaduse § 95 lõike 1 punktides 1–4 või § 95 lõike 4 punktides 2–12 sätestatud alus;“. Ühtlasi teeme ettepaneku täiendada RHS § 95 pakkuja ja taotleja kõrvaldamise aluseid sättega, mis võimaldab maandada võimalikke ebausaldusväarsusega kaasneva võivaid ohte. Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku täiendada RHS § 95 lõiget 1 ja/või lõiget 4 sarnase alusega nagu on sätestatud § 177 lõike 2 punktis 1, s.o hankija võib hankemenetlusest	Mitte arvestatud. Eelnõu eesmärk on lihtsustada riigihanke menetlust ning anda hankijatele rohkem valikuvõimalusi. Lihthankemenetluses on juba praegu sarnane regulatsioon olemas ning toimib. Tõenäoliselt kasutavad hankijad ka edaspidi üle rahvusvahelise piirmäära hangetes kõiki või enamust valikulistest kõrvaldamisalustest. Kuid siiski võib olla suure maksumusega, kuid sisuliselt lihtsaid hankeid, mille turgu hankija hästi tunneb ning võib seetõttu osade kõrvaldamisaluste kohaldamise välistada. Hankijal on hankelepingu tingimuste kujundamisel lai diskretsioon. Seega on hankijal võimalik sätestada hankelepingus sellised lepingu ülesütlemise tingimused nagu ta vajalikuks peab.

<p>kõrvaldada ja jätta hankeleping sõlmimata ettevõtjaga, kes ei ole teadaolevalt piisavalt usaldusväärne, et välistada riigi julgeolekule avalduvaid ohte.</p>	
<p>14. Toetame eelnõu § 1 punkti 48 muudatust, kuid palume kaaluda, kas täielikku pöördmenetlust oleks kohane laiendada ka muudele, kui vaid hinna või kulu alusel hindamisele. Uus regulatsioon võimaldab hankijatel soovi korral viia läbi n-ö täielik pöördmenetlus, mis on igati mõistlik, vajalik ja kaua oodatud. Arusaamatuks jääb aga, miks luuakse selline võimalus üksnes juhul, kui pakkumusi hinnatakse pakkumuse hinna või kulu alusel. Miks ei võiks eelnõuga kavandavat täielikku pöördmenetlust kasutada ka kvalitatiivsete hindamiskriteeriumite puhul? Juhul, kui hankija kasutab kvalitatiivseid hindamiskriteeriumeid ja hindab pakkumusi vastu hindamiskriteeriume ning pakkumustele omistatavad väärtuspunktid ei selgu pakkumuste võrdlemise teel, siis olukorras, kus edukas pakkumus osutub mittevastavaks, ei muutu pakkumuste pingerida. Ka sellistel juhtudel võiks hankijal olla õigus täielikku pöördmenetlust kasutada.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu § 114 lg 1¹ sõnastus muudetud vastavalt ettepanekule.</p>
<p>15. Palume selgitust eelnõu § 1 punkti 57 kohta, millega täiendatakse RHS § 117 lõikega 1¹. Jääb ebaselgeks, mida soovitakse täiendatava sättega öelda. Ka seletuskirjast ei ole võimalik leida mida on § 117 lg 1¹ soovitud reguleerida. Milliseid pakkumusi veel peale vastavaks tunnistatud pakkumuste hinnataks? Mittevastavate pakkumuste hindamine ei tundu kuidagi loogiline.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja täiendatud.</p>
<p>16. Juhime tähelepanu eelnõu § 1 punktile 58, millega täiendatakse RHS § 122. Üldine tähelepanek § 122 planeeritud muudatusega seonduvalt, et kui kehtiva RHS-i kohaselt on alltöövõtjatest teavitamise kohustus seotud riigihanke piirmääraga, mis eelnõuga kaotatakse, siis palume vaadata üle, kas ei oleks asjakohane siduda see kohustus rahvusvahelise piirmääraga.</p>	<p>Mitte arvestatud. Seletuskirjas on selgitatud miks ei peetud riigihanke piirmäära asendamist rahvusvahelise piirmääraga sobivaks.</p>
<p>17. Teeme ettepaneku piirata hankija õigust asendada sõlmitud hankelepingus ettevõtte uue ettevõtjaga, mis on loodud restruktureerimise tõttu ja seeläbi välditakse vana ettevõtte poolt kohustusi riigi ees. Hankija ei peaks saama</p>	<p>Mitte arvestatud. Ettepanekus on õigesti märgitud, et hankijal puudub kohustus hankelepingut muuta, kui esineb § 123 lg 1 p-s 6 toodu alus. Järelikult on senise</p>

<p>rakendada RHS § 123 lg 1 punktis 6 ettenähtud võimalust kui ettevõtte restruktureerimine on tingitud asjaolust, et äriühingu suhtes on näiteks alustatud kriminaalmenetlus või on ettevõttel riigi ees maksuvõlad ning restruktureerimisega luuaks nõ puhas ettevõtte, mis jätkab samadele osanikele riigi vahenditest tulu saamist, kuid teiselt poolt välditakse riiklike kohustuste täitmist, sh tuleviku nõudeid. Kuigi RHS § 123 lg 1 p 6 ei kohusta hankijat olemasolevat ettevõtjat asendama, vaid annab selleks võimaluse, oleks asjakohane viidatud sätet siiski täiendada selliselt, et hankelepingu jätkamine tahtlikult likvideeritava äriühingu järglasega oleks välistatud. Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku täiendada RHS § 123 lg 1 p 6 sõnastust näiteks järgmiselt: „6) ettevõtja asendatakse osaliselt või täielikult uue ettevõtjaga, kes ei kuuluks kõrvaldamisele käesoleva seaduse § 95 kohaselt ja kes täidab riigihanke alusdokumentides sätestatud kvalifitseerimise tingimusi, ettevõtja restruktureerimise, sealhulgas ülevõtmise, ühinemise, võõrandamise või maksejõuetuse tõttu, eeldusel et ettevõtja asendamisega ei väldita ettevõtja riiklike kohustuste täitmist ega kaasne hankelepingu muid olulisi muudatusi;“.</p>	<p>lepingupartneri asendamine ebasobivaga kergesti välditav. Sõnastuse muutmisel võib hankijal tekkida kohustus ka nõ puhta ettevõtte puhul tõendada riiklike kohustuste täitmist, mis tekitaks tarbetut töökoormust.</p>
<p>18. Palume täiendada RHS § 177 lõiget 2. Ettepanek täiendada RHS § 177 lõiget 2 viitega § 95 lõike 4 punktile 12, et KJ hankija, kes on piiranud isikute ringi kooskõlas RHS § 7 lõikega 3, saaks kolmandatest riikidest pärit ettevõtja (või tema alltöövõtja) hankemenetlusest kõrvaldada. Kuivõrd KJ riigihanked on kaheetapilised, siis võimalusest see pakkumus tagasi lükata praktikas ei aita. Oluline on, et ettevõtja saaks kõrvaldada kohe riigihanke esimeses etapis ja teha sellekohase kõrvaldamise otsuse.</p>	<p>Mitte arvestatud. Ettevõtja saab menetluse esimeses etapis kõrvaldada RHS § 7 lg 3 ja hankedokumentide alusel isiku, kellel puudub õigus pakkumuse esitamiseks. Analoogselt RHS § 111 lõike 6 punktis 1 sätestatuga.</p>
<p>19. Palume täpsustada eelnõu § 1 punkt 71, millega parandatakse RHS § 178 lõikes 2 esinev viga. Nõustume, et RHS § 178 lõige 2 ebaõige sõnastuse tulemusena on tekkinud ebaloogiline ja vastuoluline olukord, kus kehtiv sõnastus seob kõikide lõikes 1 nimetatud andmete ja dokumentide esitamise nõude lõikes 2 nimetatud erandlike asjaoludega (hädaolukord, sõjaseisukord jms), mis ei ole kooskõlas direktiivi artikliga 42 ning muudatus on vajalik, sest see on</p>	<p>Mitte arvestatud. Nõustume, et kaitse- ja julgeolekuvaldkonna direktiivi tekst on raskepärane ning kvalifitseerimistingimuste osas esineb kattuvusi. Samas ei ole § 178 rakendamine eelnõu jõustumisel kuidagi takistatud. Kuivõrd praegu toimub direktiivide revisjon,</p>

<p>riigihankeid läbiviies tekitanud tõsiseid probleeme. Iseküsimus on, kas eelnõus pakutud sõnastus on üheselt mõistetavalt arusaadav ja garanteerib artiklis 42 toodud võimaluste ülevõtmise. KJ direktiivi artiklis 42 on antud ettevõtjate tehniline ja/või kutsealane suutlikkuse kontrollimiseks terve rida võimalusi ja suur osa neist ühtib ka klassikalise direktiiviga. Samad põhimõtted on püütud üle tuua ka RHS-i, kuid lõike 2 sõnastus on eelnõus endiselt segadust tekitav. Lõike 2 sõnastus ühtib artikli 42 punkti h sõnastusega (ehk sama artikli ühe alamjaotuse täiendava võimalusega), kuid arusaamatuks jääb, miks see seaduses nii keeruliselt ja läbi viitamiste peab sätestatud olema. Sõnastust lugedes jääb eksitav mulje, nagu ei tohiks eelnõus viidatud punktides 1-3 toodut üldse muul juhul nõuda, kui lõikes 2 nimetatud hädaolukordades jms, mis ei ole direktiivi eesmärk. Enamus punktides 1–3 toodust on rohkemal või vähemal määral artikliga 42 kaetud. Võimalik, et siin on tahetud välistada kordust, sest osa nõudeid tulevad § 101 lõike 1 punktides 1, 3, 8, 11 ja 12 ning lõigetest 3–6. Tegemist on väga olulise sättega, mistõttu peab see olema selge ja seaduse rakendajale ühest arusaadav.</p>	<p>teeksime sisulised muudatused pigem uue direktiivi teksti alusel.</p>
<p>10. Kultuuriministeerium</p>	
<p>Kunstiteoste tellimise seaduse (KKTS) § 2 lõige 2 punkt 3 kasutab mõistet „riigihanke piirmäär“. KKTS näeb ette, et tellija on kohustatud tellima kunstiteose, kui ehitustööde hankelepingu või kontsessioonilepingu hind on vähemalt võrdne riigihangete seaduse § 14 lõike 2 punktis 2 nimetatud ehitustööde riigihanke viiekordse piirmääraga ehk 750 000 euroga (5* 150 000 eurot). Eeltoodust tulenevalt tuleb ka KKTS-is teha muudatus mõistete kasutamise osas. Kui jätkata sama suurusjärguga, mis on kehtivas seaduses, oleks kõige lähem sõnastus kaheksakordne ehitustööde lihthanke piirmäär. Kultuuriministeerium teeb aga ettepaneku kunstiteoste tellimise kohustuse tõstmiseks kümnekordse ehitustööde lihthanke piirmäära (10*100 000 ehk 1</p>	<p>Arvestatud. KKTS-is muudetakse kunstiteose ostmise kohustuse alampiir proportsionaalselt riigihangete piirmäärade tõusule.</p>

<p>000 000 euro) peale. Ehitushinnad on selle ajaga võrreldes, mil viimati piirmäära reeglit ümber vaadati, oluliselt tõusnud. Alla ühe miljoni eurose eelarvega ehitustööd (eelkõige hoonete laiendamised või ümberehitamised) on tavaliselt pigem väikestel objektidel ja arvestades kunstiteose tellimisega kaasnevat haldus- ja rahalist koormust, oleks mõistlik seda alampiiri tõsta.</p>	
<p>11. Sotsiaalkindlustusamet</p>	
<p>1. Eelnõu § 1 punkt 34 (RHS § 83 lõige 3). Tehtav muudatus on väga “juriidiline”. Seadusesse võiks jääda valikuvõimalus, et aruandlus hakkab kas raamlepingu sõlmimisest või kui raamleping hakkab kehtima hiljem, siis selle kehtivusest. Lepinguid ei täida reeglina juristid ning sisuliselt kaasneks muudatusega asustusesisese õigusnõustamise vajadus küsimuses, mida tähendab “raamlepingu kehtima hakkamine”. SKA praktikas hakkavad raamlepingud kehtima pigem lepingu sõlmimisest ja harvad on olukorrad, kus leping sõlmitakse pikalt ette. Selgusetuks jääb, kas kehtivusaja alguseks tuleb raamlepingu juures sellisel juhul lugeda esimese tellimuse/minikonkursi või sõlmimise kuupäeva, kui raamlepingus ei ole endas kuupäeva määratud. Samuti jääb selgusetuks seletuskirjas toodud seos töökoormuse vähenemisega, kuna aruanded lähevad registrisse automaatselt SAP-ist ja keegi neid käsitsi ei esita.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu § 1 punkt 34 jäetakse eelnõust välja.</p>
<p>2. Eelnõus on koormuse käsitus keskendunud lihthanke piirmäära ületavatele hangetele. Käsitlemata on aga mõju alla lihthanke piirmäära jäävatele hangetele. Sh, et täna osutab paljudele riigiasutustele (sh SKA-le) hanketeenust alates lihthanke piirmäärast RTK. Selles vaates väheneb piirmäärade tõstmisel küll RTK koormus ja hanked muutuvad eelduslikult kiiremaks, kuid analüüsimate on, kuidas selline muudatus teisi riigiasutusi mõjutab.</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Seletuskirjas on välja toodud kui palju hankeid langeb klassikalises sektoris lihthanke kategooriast väikehankeks. Eelnõu tulemusel avaliku sektori töökoormus kokkuvõttes langeb, kuigi tööjaotus kesksete hankijate ja ostjate vahel võib vähesel määral muutuda, kuid see on pigem läbirääkimiste küsimus riigi sees. Lisaks saab hankija hankekorras ise reguleerida</p>

	kuidas väikehankeid läbi viiakse. Kehtivad reeglid ei nõua avaliku sektori väikehangete korraldamist RHR-is.
3. Teeme ettepaneku kaaluda, kas HKTS § 13 lõige 5 on vajalik ja asjakohane või pigem võiks kogu hankemenetlusega seotud teated jääda riigihangete registrisse? Meie hinnangul tekitab kehtiv regulatsioon bürokraatiat kui hange nagunii tehakse registris, kuna asutusesisene hankekord või RHS näeb nii. Ametlikud Teadaanded ei taga meie hinnangul võimalust jõuda paljude pakkujateni ega võimalda menetlust dokumenteerida. Seetõttu tekitab hanketeade dubleerimine bürokraatiat ja ohtu, et mõni kohustus jääb täitmata – millel võib olla mõju välisvahenditest finantseerimise korral.	Mitte arvestatud. Tegemist on asjakohase ettepanekuga, kuid lihtsustamise eelnõu ajakriitilisuse tõttu ei soovi me alatada teiste seaduste muutmist, kui see vähegi võimalik on. Arvestame SKA muudatusettepanekuga tulevikus.
4. Lisaks võiks kaaluda, kas RTS § 2 lõike 2 punktis 6 võiks sisalduda erand, et Riigi Teatas ei pea avaldama sellist halduslepingut, mille kohta avaldatakse hanketeade ja riigihanke aruanne riigihangete registris. Ka see tekitab täiendavat töökoormust dubleerimise näol.	Mitte arvestatud. Vt eelnevat selgitust.
12. Transpordiamet	
1. Muuta § 194 lg -s 5 toodud vaidlustusele vastamise tähtaega. Hetkel kehtiv regulatsioon on, et hankija esitab vaidlustusele kirjaliku vastuse kolme tööpäeva jooksul vaidlustuskomisjonilt vaidlustuse koopia saamisest arvates, lisades sellele kõik vaidlustuse lahendamiseks vajalikud dokumendid, mida vaidlustuskomisjon nõuab. Kirjalikus vastuses võib hankija teha vaidlustuse lahendamise ettepaneku. Ettepanek on sarnaselt § 189 lõike 4 muudatustega, muuta hankija vastamise tähtaeg 5 tööpäevani, tagamaks ka hankijale tõhusam õiguskaitse.	Mitte arvestatud. Suvel kooskõlastusringil käinud RHS muutmise eelnõu, millega kavandati VaKo menetluse tähtaja pikendamist, sai väga tugeva vastuseisu osaliseks nii hankijate kui pakkujate poolt. Seetõttu ei poolda eelnõu autorid vaidlustusmenetlust pikendavaid muudatusi.

13. Riigi Tugiteenuste Keskus	
<p>1. Teeme ettepaneku kaaluda eelnõu § 1 punktides 2-5 toodud RHS § 14 lõiget 1 puudutavad muudatused järgmiselt: „(1) Lihthanke piirmäära käesoleva seaduse tähenduses kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.“</p>	<p>Mitte arvestatud. Nõustume, et VV määrusega oleks lihtsam riigihanke piirmäärasid muuta. Senised piirmäärad on kehtinud 7 aastat ning turuosalisel ei ole väljendanud vajadust piirmäärade sagedaseks muutmiseks. Võimalik, et RTK ettepanek võetakse uuesti arutamisele RHS järgmiste muudatuste tegemise ajal.</p>
<p>2. Teeme ettepaneku muuta eelnõu p 57 ja sõnastada § 117 lg 1¹ järgmiselt: „(1¹) Käesoleva seaduse § 114 lõikes 1¹ sätestatud juhul ei ole hankija kohustatud hindama üksnes vastavaks tunnistatud pakkumusi.“.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõus § 117 lg-s 1¹ parandus tehtud.</p>
<p>3. Teeme ettepaneku täiendada eelnõud RHS § 60 lg 2 esimene lause muutmisena järgmises sõnastuses: „,(2) - “Hankija peab vastavaks tunnistatud pakkumuste ja etapi viisi peetavate läbirääkimiste puhul kõikide edasiste pakkumuste üle läbirääkimisi, et valida välja edukas pakkumus.“., või alternatiivselt, täiendada eelnõud § 60 lõikega 2¹ järgmises sõnastuses: „,(2¹) - “Innovatsioonipartnerluses peab hankija vastavaks tunnistatud pakkumuste ja etapi viisi peetavate läbirääkimiste puhul kõikide edasiste pakkumuste üle läbirääkimisi, et valida välja edukas pakkumus. “.</p>	<p>Mitte arvestatud. Läbirääkimiste võimalus on kehtivas regulatsioonis olemas. Innovatsioonipartnerlust on kasutatud üksikutel kordadel ning ettepanekus esitatud probleem ei ole üles kerkinud. Rahandusministeeriumile teadaolevalt ei ole innovatsioonipartnerluse vähese kasutamise põhjuseks läbirääkimistega seonduv.</p>
<p>4. Teeme ettepaneku viia eelnõu seletuskirja lk 24 kolmanda lõike selgitus kooskõlla eelnõus tehtava muudatusega järgmiselt: “Punktiga 34 muudetakse § 83 lõiget 3, asendades raamlepingu alusel esitatavate andmete arvestusperioodi alguspunkti. Sõna “sõlmimisest” asendatakse sõnadega “kehtivusaja algusest”. Muudatuse eesmärk on vähendada hankijate töökoormust ja muuta aruandluskohustus loogilisemaks.”. Eelnõu § 1 p-s 34 sisalduv RHS § 83 lg 3 muudatus ei too leevendust hankijate poolt korduvalt välja toodud probleemile seoses hankija ebamõistliku</p>	<p>Mitte arvestatud. Sotsiaalkindlustusameti hinnangul on sisaldab muudatus liialt õiguslikke nüansse, mida on mittejuristidest rakendajatel keeruline mõista ning sellega kaasneks asutusesisese nõustamise vajadus. Eelnõuga ei soovita hankijate töökoormust suurendada. Arvestades tagasisidet jätame eelnõust § 1 p 34 välja. Riigiraamatupidamiskohuslastest hankijate töökoormust raamlepingute alusel hankilepingutest teavitamise osas vähendab võimalus koondada väiksemate tellimuste</p>

<p>töökoormusega raamlepingu alusel täidetavate hankelepingute andmete sisestamisega registrisse. Ettepanek tunnistada lg 3 kehtetuks.</p>	<p>maksumused riigi raamatupidamistarkvarast SAP riigihangete registrisse ühe koondhankelepingu alla. SAP andmed uuenevad registris jooksvalt ja on huvilisele hankelepingu andmete juures avalikult kättesaadavad. Nii ei ole hankijal tarvis iga 12 kuu järel raamlepingu sõlmimisest väiksemate tellimuste koondamiseks uut hankelepingu kirjet lisada. Vastav juhise täiendus tehakse hankijatele eraldi teatavaks Rahandusministeeriumi ja riigihangete registri veebilehel.</p>
<p>5. Teeme ettepaneku muuta eelnõu § 1 p 48 ja sõnastada § 114 lõike 1¹ täiendamise ettepanek järgmiselt: „(1¹) Hankija võib piirduda ainult selle pakkumuse vastavuse kontrollimisega, mille ta kavatseb käesoleva seaduse § 117 kohase hindamise tagajärjel edukaks tunnistada. Sellisel juhul tagab hankija, et hankelepingut ei sõlmita sellise pakkujaga, kelle pakkumus ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele.“</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu § 114 lõike 1¹ sõnastust muudetakse.</p>
<p>14. Eesti Töötukassa</p>	
<p>1. Eelnõu § 1 punktis 47 täiendatakse RHS § 110 uue lõikega 1¹, mille kohaselt kui hankija ei ole riigihanke alusdokumentides määranud pakkumuse jõusoleku minimaalset tähtaega teisiti, on pakkumus siduv kolm kuud pakkumuse esitamisest arvates. Seletuskirja kohaselt on uue lõike kohaselt pakkumus siduv kolm kuud alates pakkumuste esitamise tähtpäevast, juhul kui hankija on riigihanke alusdokumentides jätnud teistsuguse tähtaja määramata. Seega sätte sõnastus eelnõus ja seletuskiri ei lähe omavahel kokku. Kuna iga pakkumus esitatakse erineval ajal, saabub iga pakkumuse jõusoleku lõpptähtaeg erineval ajal ning hankijal puudub hea ülevaade tähtaegade aegumisest. Ettepanek on muuta eelnõus RHS § 110 lõike 1¹ sõnastust selliselt, et pakkumuse jõusoleku minimaalne tähtaeg oleks seotud mitte pakkumuse</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu tekstis oli eksitus. Paragrahv 110 lg 1¹ on parandatud. Pakkumuse kehtivuse aeg hakkab kulgema pakkumuste esitamise tähtajast arvates.</p>

<p>esitamise ajaga, vaid pakkumuste esitamise tähtpäevaga (sarnaselt RHS § 110 lõikega 1).</p>	
<p>1. Seletuskirjas eelnõu § 1 punkti 46 (§ 104 lg 8) selgituses on märgitud: „Eelnõuga tehtav muudatus seadustab paindlikuma lähenemise. Sätet täiendatakse sõnastusega, mis lubab hankijal kontrollida nii „eduka pakkuja“ kui ka „pakkuja suhtes, kelle ta kavatseb edukaks tunnistada“. See annab hankijale selge õigusliku aluse alustada sisulist kontrolli (sh küsida tõendeid) kohe, kui ta on välja selgitanud majanduslikult soodsaima pakkumuse ning teha hankepassiga menetlustes kõik vajalikud otsused korraga ilma et ta peaks esmalt eraldiseisva edukaks tunnistamise otsuse tegema.“ Palume täiendada seletuskirja ja selgelt välja tuua, kuidas kindlaks teha ja kuidas hankija saab hiljem tõendada, et oli olukord, et ta kavatseb pakkuja edukaks tunnistada ja lisada vastavaid näiteid.</p>	<p>Mitte arvestatud. Isik, kelle pakkuja kavatseb edukaks tunnistada selgub pakkumuste hindamise tulemusel ning need tulemused säilivad hankijal otsuste või protokollide näol. Kui hiljem selgub, et kõnealune isik ei kvalifitseeru või tuleb menetlusest kõrvaldada ning edukaks osutub keegi teine, säilivad siiski menetlusest lahkunud isiku pakkumus ja hindamistulemused.</p>
<p>15. Maksu- ja Tolliamet</p>	
<p>1. Eelnõuga plaanitakse ehitushangetel keskmise töötasu tõendi nõue kaotada. MTA hinnangul on ehitushangetel keskmise töötasu tõendi nõue põhjendatud ja vajalik. MTA edastatud statistikast saab tõepoolest järeldada, et riigihangetel osalevad veidi parema maksukäitumisega ettevõtted. Samas on MTA veendunud, et parem maksukäitumine esineb suuresti tänu keskmise töötasu tõendi esitamise nõudele. Seejuures märgime, et 10% suurune maksukuulekuse erinevus riigihangetes osalevate ja mitteosalevate ettevõtjate vahel on MTA hinnangul üsna väike. MTA leiab, et kui keskmise töötasu tõendi esitamise kohustus kaotada, esineb suur risk sattuda olukorda, kus riigihangetel osutuvad edukaks ettevõtted, kes tegelikkuses maksukuulekad ei ole.</p>	<p>Mitte arvestatud. Puuduvad andmed, mis tõsikindlalt tõendaksid seost keskmise töötasu tõendi esitamise nõude ning parema maksukäitumise vahel. Kuna tõendist saadav positiivne mõju ei ole tõendatud, kuid sellega kaasnev halduskoormus on suur, ei ole § 115 lg 2 muudatusest loobumine põhjendatud.</p>

16. Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus	
<p>Teeme ettepaneku jätta kehtiva seaduse RHS § 115 lg 8 sõnastus muutmata ning sellest tulenevalt jätta eelnõust välja punkt 55. Euroopa Kohus ei ole kohtuasjas C-669/201 tehtud lahendis sõnastanud hankijale kohustust otsuse põhjendatud kirjaliku dokumendina vormistamiseks. Juhime tähelepanu, et viidatud kohtulahendi punkt 36 ei sisalda kohustuslikku nõuet otsuse justnimelt kirjalikuks vormistamiseks. Inglisekeelne väljend „to take a decision“ ei tähenda automaatselt otsuse kirjalikku vormistamist, vaid lihtsalt otsuse vastuvõtmist, ehk otsustamist. Ingliseelse rõhutatud sõnastuse kohaselt tuleb hankijal otsustada, kas pakkumust vastavaks tunnistada või tagasi lükata.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõust jäetakse välja endine punkt 58.</p>
17. Registrite ja Infosüsteemide Keskus	
<p>Eelnõu § 1 p 49 alusel võib hankija piirduda ainult selle pakkumuse vastavuse kontrollimisega, mille ta kavatseb riigihangete seaduse (edaspidi RHS) § 117 kohase hindamise tagajärjel edukaks tunnistada, tingimusel et pakkumusi hinnatakse vaid pakkumuse hinna või kulu alusel. Eeltoodu läheb RIK-i hinnangul vastuollu eesmärgiga vähendada riigihanke menetlusi, mis seisnevad pakkumuste hindamises vaid maksumuse alusel, kuna lihtsustades vaid pakkumuse maksumust hindavaid hankemenetlusi võib tekkida hankijatel ilmselgelt kiusatus nimetatute osakaalu tõsta. Teeme ettepaneku analüüsida, kas oleks võimalik laiendada lihtsustatud menetluskorda ka majanduslikult soodsaima pakkumuse väljaselgitamise puhul või antud lihtsustuse võimatuse korral mõelda välja mõni täiendav meede. Eelnõus on tõesti välja toodud ka majanduslikku soodsust hindavate menetluste lihtsustamise meetmed (nt § 104 lg 8 sätestatu), kuid ükski ei ole samaväärne käesolevas punktis kajastatuga.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõus muudeti § 114 lg 1¹ sõnastust.</p>

18. Kaitsepolitseiamet	
<p>1. Olukorras, kus eelnõu autorid toovad ise välja, et 2024. aastal tellitud riigihangete lihtsustamise analüüsi järelduste kohaselt ei ole Eesti riigisisised hankereeglid võrreldes EL direktiividega märkimisväärselt keerukamad (vt seletuskirja p 2), on küsitav, kas eelnõuga kavandatud senise kolmetasandilise süsteemi muutmine ja piirmäärade tõstmine on ikkagi parim lahendus hankemenetluste tõhusamaks ja kiiremaks muutmisel. Korruptsiooniohu vältimiseks on jätkuvalt oluline riigi rahaliste vahendite kasutamise läbipaistvus, mis omakorda võib hangete läbiviimisel tähendada suuremat halduskoormust ja nõ liiga ranget asutusesisest hankekorda.</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Eesti eesmärk ei peaks olema direktiividest oluliselt rangema regulatsiooni vastuvõtmine. Vastupidi nn gold plating on taunitav praktika. Huvigruppide kaasamise ja analüüsi tulemusel on eelnõu autorite hinnangul pakutud lahendus optimaalne viis läbipaistvuse ja töö- ning halduskoormuse vahelise tasakaalu leidmiseks. Seletuskirja punkti 6.2.1 lk 48 muudetud. Korruptsiooniohu suurenemist hinnati hüpoteetiliseks osade hangete liikumisel avatud menetlusest lihthankemenetlusesse. RAM-ini ei ole jõudnud info, et lihthankemenetluses oleks korruptsioonioht kordades suurem kui avatud menetlusega tehtud hangetes. Madalat korruptsiooni süütegude arvu riigihangete kontekstis tõendab seletuskirja lisatud statistika.</p>
<p>2. Eelnõu § 1 punkti 43 kohaselt kavandatakse RHS § 95 lg 4 sõnastamist selliselt, et edaspidi kaotatakse hankija kohustus kontrollida ja kaaluda igas riigihankes kõiki seaduses loetletud kaalutlusõigusega pakkuja ja taotleja kõrvaldamise aluseid. Nimetatud muudatus tähendaks praktikas seda, et hankija peaks kõrvaldamise alused sätestama riigihanke alusdokumendis. Kaitsepolitseiamet ei toeta RHS § 95 lg 4 sõnastuse muutmist, sest kehtiv sõnastus võimaldab hankijal hankemenetlusest kõrvaldada ka olukorras, kus hankija ei ole vastavat kõrvaldamise alust riigihanke alusdokumendis ette näinud. Oleme seisukohal, et seadus peab võimaldama hankijal kõrvaldada pakkuja ka olukorras, kus hankija ei suutnud alusdokumentide koostamisel teatud riski ette näha</p>	<p>Mitte arvestatud. Eelnõu eesmärk on lihtsustada riigihanke menetlust ning anda hankijatele rohkem valikuvõimalusi. Lihthankemenetluses on juba praegu sarnane regulatsioon olemas ning toimib. Tõenäoliselt kasutavad hankijad ka edaspidi üle rahvusvahelise piirmäära hangetes kõiki või enamust valikulistest kõrvaldamisalustest. Kuid siiski võib olla suure maksumusega, kuid sisuliselt lihtsaid hankeid, mille turgu hankija hästi tunneb ning võib seetõttu osade kõrvaldamisaluste kohaldamise välistada.</p>

<p>3. RHS peaks võimaldama hankeleping üles öelda või sellest taganeda kui esineb mõni RHS §-s 95 lõikes 4 sätestatud alus. Teeme ettepaneku täiendada RHS § 124 lõike 1 punkti 2 1 sõnastust viidetega RHS § 95 lõikele 4 ning sõnastada see punkt näiteks järgmiselt: „(1) Hankijal on õigus hankeleping üles öelda või hankelepingust taganeda, kui: /.../ 2 1) hankelepingu sõlminud ettevõtjal esineb hankelepingu täitmise ajal mõni käesoleva seaduse § 95 lõike 1 punktides 1–4 või § 95 lõike 4 punktides 2–12 sätestatud alus;“.</p>	<p>Mitte arvestatud. Hankijal on hankelepingu tingimuste kujundamisel lai diskretsioon. Seega on hankijal võimalik sätestada hankelepingus sellised lepingu ülesütlemise tingimused nagu ta vajalikuks peab sh ettepanekus väljatoodud.</p>
<p>4. Teeme ettepaneku täiendada RHS § 95 lõiget 1 ja/või lõiget 4 sarnase alusega nagu on sätestatud § 177 lõike 2 punktis 1, s.o hankija võib hankemenetlusest kõrvaldada ja jätta hankeleping sõlmimata ettevõtjaga, kes ei ole teadaolevalt piisavalt usaldusväärne, et välistada riigi julgeolekule avalduvaid ohte. Täiendava aluse loomisel tuleb täiendada ka ameti ettepanekus nr 3 pakutud sõnastust vastava punktiga.</p>	<p>Mitte arvestatud. Ettevõtja saab menetluse esimeses etapis kõrvaldada RHS § 7 lg 3 ja hankedokumentide alusel isiku, kellel puudub õigus pakkumuse esitamiseks. Analoogselt RHS § 111 lõike 6 punktis 1 sätestatuga.</p>
<p>5. Teeme ettepaneku täiendada RHS § 123 lg 1 p 6 sõnastust näiteks järgmiselt: „6) ettevõtja asendatakse osaliselt või täielikult uue ettevõtjaga, kes ei kuuluks kõrvaldamisele käesoleva seaduse § 95 kohaselt ja kes täidab riigihanke alusdokumentides sätestatud kvalifitseerimise tingimusi, ettevõtja restruktureerimise, sealhulgas ülevõtmise, ühinemise, võõrandamise või maksejõuetuse tõttu, eeldusel et ettevõtja asendamisega ei väldita ettevõtja riiklike kohustuste täitmist ega kaasne hankelepingu muid olulisi muudatusi;“</p>	<p>Mitte arvestatud. Ettepanekus on õigesti märgitud, et hankijal puudub kohustus hankelepingut muuta, kui esineb § 123 lg 1 p-s 6 toodu alus. Järelikult on senise lepingupartneri asendamine ebasobivaga kergesti välditav. Sõnastuse muutmisel võib hankijal tekkida kohustus ka nõ puhta ettevõtte puhul tõendada riiklike kohustuste täitmist, mis tekitaks tarbetut töökoormust.</p>
<p>6. Eelnõu § 1 punktiga 28 täiendatakse RHS § 50 lõikega 12, mille kohaselt saab korraldada väljakuulutamisetähtaajaga läbirääkimistega hankemenetluse alla rahvusvahelise piirmäära riigihankes 3/3 muuhulgas Kaitseväge õppuste korraldamiseks. Märgime, et õppused on osa Kaitseväge igapäevategevusest, mistõttu on vastava hankemenetlusliigi laiendamine kõikidele Kaitseväge õppustele liiga laiaulatuslik. Üldjuhul on õppused piisavalt pikalt ette planeeritavad, mis võimaldab omakorda järgida ka riigihanke reegleid, eriti kui eelnõuga on kavandatud ka lihthanke piirmäärade tõstmine.</p>	<p>Mitte arvestatud. Kuivõrd ministriumid jäid erinevale arvamusele ning Rahandusministeeriumil puudub pädevus hinnata sisuliselt erandi vajadust Kaitseväge õppuste osas, siis jääb eelnõu tekst samaks.</p>

19. Riigi Kinnisvara AS	
<p>1. Teeme ettepaneku lisada eelnõusse alljärgnev rakendussäte: „§ 219³ Alustatud riigihanke menetluste lõpetamine Riigihanke menetlused, mida alustati enne 2026.a. 1. juunit, viiakse lõpuni, lähtudes käesoleva seaduse 2026.a. aasta 31. maini kehtinud redaktsioonis sätestatud nõuetest.“ Sama ettepanek minikonkursside osas.</p>	<p>Arvestatud. Rakendussäte lisatud.</p>
<p>2. Eelnõu punkt 52. See regulatsioon on sobilik vaid juhtudel, kui hankija otsustab kasutada nn täielikku pöördmenetlust (eelnõu p 48), kuid samas ei ole sobilik juhul, kui pakkumusi ei hinnata üksnes maksumuse ja/või kulu alusel. Juhul, kui hankija kasutab ka kvalitatiivseid hindamiskriteeriume ja peab eelnevalt välja selgitama pakkumuste vastavuse, oleks põhjendamatult võrrelda nõuetele vastavaid ja nõuetele mittevastavaid pakkumusi ja nende maksumusi. Seega tuleks asjakohane regulatsioon ette näha ka juhuks, kui hankija ei kasuta eelnõu p 48 sätestatud nn täielikku pöördmenetlust, sest sel juhul tuleks siiski võrrelda vastavaks tunnistatud pakkumuste maksumusi. Seoses eeltooduga vajab korrigeerimist ka kehtiva RHS § 115 lg 2¹, mis eelnõu muudatuste valguses on endiselt sobilik olukordadele, kui kontrollitakse kõikide pakkumuste vastavust, kuid ei ole sobilik nn täieliku pöördmenetluse korral, kui kõikide pakkumuste vastavust ei ole vaja kontrollida (eelnõu p 48).</p>	<p>Mitte arvestatud. Paragrahv 115 lg 2 sõnastust muudetakse eelkõige seoses uue kontrolli lävendi (500 000 eurot) kehtestamise ning keskmise töötasu tõendi kaotamisega. Järelikult ei ole sõnastus sobilik vaid täielikule pöördmenetlusele, vaid sobib ka nõtavamenetluse tarbeks. Praegu kohaldatakse § 115 lõiget 2 samuti kõigi pakkumuste suhtes – nii ainult hinna kui ka kvaliteedikriteeriumidega pakkumustele. Hankijate tagasiside kohaselt on pakkumuste maksumusi võimalik omavahel võrrelda ka ilma vastavusotsust vormistamata. Eelnevat arvestades ning seaduse teksti liialt kausaalseks muutmisest hoidumiseks, ei pea me täiendava regulatsiooni sõnastamist vajalikuks. Küll nõustume § 115 lg 2¹ parandamisega jättes lõikest välja sõnad “vastavaks tunnistatud”.</p>
<p>3. Eelnõu p 52 tekstis viidatakse hankemenetluses esitatud pakkumustele, kuid terminoloogiliselt korrektsem oleks kasutada riigihankes esitatud pakkumustele.</p>	<p>Mitte arvestatud. Kuna § 115 asub RHS teises peatükis, mis reguleerib hankemenetlust, siis on õige kasutada mõistet „hankemenetlus“ vaatamata sellele, et mõnda 2. ptk paragrahvi kohaldatakse ka teistele menetlustele. Vastupidisel juhul kasutataks mõisteid ebaühtlaselt, mis tekitaks segadust.</p>

<p>4. Eelnõu p 59. Eelnõu tuleks viia kooskõlla seletuskirja selgitatuga, mille kohaselt on silmas peetud neid alltöövõtjaid, kelle hankelepingust täidetava osa maksumus moodustab vähemalt 10% hankelepingu maksumusest.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu § 115 lõikes 5 asendatud sõna „täitmisest“ sõnaga „maksumusest“.</p>
<p>5. Eelnõu p 57 silmas peetud RHS § 114 lõiget 1¹ (eelnõu punktiga 48 kehtestatav uus regulatsioon, nn täielik pöördmenetlus) ning et algselt oli mõeldud reguleerida pakkumuste hindamist nn täieliku pöördmenetluse korral. Seletuskirjas puuduvad viited eelnõu punktile 57 ja selle regulatsiooni eesmärgile.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja § 117 lg 1¹ osas täiendatud.</p>
<p>6. Mõned muudatused võiksid jõustuda kohe, sest nende muudatuste puhul ei oleks üleminekuaeg vältimatult vajalik, kuid mõju hankijate töökoormuse vähenemisele oleks kohene. Näiteks: (a) eelnõu punkt 54, millega tunnistatakse kehtetuks RHS § 115 lõiked 3-6 (ehitustööde hankelepingute puhul töötasupõhine kontrollimehhanism); (b) eelnõu punkt 59, millega muudetakse RHS § 122 lg 5 osas, mis puudutab hankelepingu ajal lisanduvate alltöövõtjate kõrvaldamise aluste kontrollimist (kõrvaldamise aluste nn lauskontroll kõikide alltöövõtjate suhtes või vaid nende alltöövõtjate suhtes, kelle täidetava osa maksumus hankelepingu maksumusest on vähemalt 10%).</p>	<p>Mitte arvestatud. Tõenäoliselt ei jää seaduse vastuvõtmise ja jõustumise vahele pikka perioodi. Seetõttu ei ole otstarbekas erinevaid jõustumisaegasid ette näha.</p>
<p>7. Eelnõu punktid 44 ja 45 näevad ette, et seadust täiendatakse fraasiga „või anda korduvalt võimaluse maksuvõlg tasuda või ajatada“. Leiname, et see avaks võimaluse põhjendamatuks menetluse venimiseks, kuna siis oleks täiesti ametlik õigus saada maksuandmeid parandada korduvalt. Piisaks, kui puuduse kõrvaldamiseks anda võimalus vaid ühe korra, st teist lauset ei ole vaja täiendada.</p>	<p>Mitte arvestatud. Juhul kui hankemenetluse läbiviimine võtab kaua aega, võib juhtuda, et ettevõtjal tekib maksuvõlg korduvalt. Üksnes juhul kui ettevõtjal on mõjuv põhjus, võib hankija anda korduva võimaluse maksuvõlg tasuda või ajatada. See tähendab, et korduva võimaluse saab ettevõtja ainult erandlikel juhtudel.</p>
<p>8. Eelnõu punktiga 59 täiendatakse RHS-i § 122 lõike 5 esimest lauset pärast sõnu „lisanduval alltöövõtjal“ sõnadega „, kelle osa hankelepingu täitmisest moodustab vähemalt kümme protsenti. Teeme ettepaneku 10% asemel sätestada konkreetne number, nt 100 000 (sama uue ehitustööde piirmääraga).</p>	<p>Mitte arvestatud. Eelnõuga täiendatakse § 122 lõiget 11 punktiga 5, mille kohaselt võib hankija hankedokumentides ette näha kontrolli ka neile alltöövõtjatele, kelle osakaal tööde maksumusest on 10%-st väiksem.</p>

10% 500 000st on 50 000, aga 50 miljonist juba 5 miljonit. Seega selle näite puhul ei peaks kontrollima alla 5 miljoni käib	
9. Eelnõu punktiga 69 asendatakse paragrahvi 125 lõikes 9 sõna „viie“ sõnaga „seitsme“. Teeme ettepaneku tunnistada RHS § 125 lg 9 kehtetuks. Üldine VAKO-sse pöördumise tähtaeg on 10 kalendripäeva (RHS 189 lg 1). Tähtaeg 7 tööpäeva enam ei erineks sellest eriti. Lisaks tekitab praegune regulatsioon alati üle kontrollimise vajaduse, kuna üks tähtaeg on tööpäevades, teine kalendripäevades.	Mitte arvestatud. Paragrahv 125 lõike 9 kehtetuks tunnistamisel kaoks lihthankemenetluses ooteaeg ent see on õiguskaitse tagamiseks vältimatult vajalik. RHS-s on läbivalt kasutuses nii töö- kui kalendripäevad. Tähtaja arvestamine tööpäevades tagab lühikeste tähtaegade puhul kõigile osalejatele võrdsed tingimused.
10. . RHS §-s 189 puudub otsesõnu vaidlustuse esitamise tähtaeg minikonkursi hankedokumentide peale. VAKO on kohaldanud analoogi RHS § 189 lg 2 p-ga 2 (nt VAKO otsus Krausberg Eesti OÜ vs Riigi Kinnisvara Aktsiaselts (286164). Kui esitatakse vaidlustus riigihangete alusdokumentide peale, siis ei ole päris selge, et lg-s 5 toodud tingimus (õiguste rikkumisest/huvide kahjustumisest teada saamine) on seotud hankija otsusega (RHS § 30 lg 11), nagu VAKO on leidnud.	Mitte arvestatud. Eelnõuga muudetakse § 189 lg 2 p 2 sõnastust selliselt, et p 2 hõlmab kõiki riigihanke menetlusi sh minikonkurssi.
11. Teeme täiendavalt ettepaneku muuta (leevendada) ka RHS § 120 lg-s 4 toodud ranget tagajärge. Tühisusega kaasnev tagasitäitmine ei ole alati võimalik ega ka vajalik, ning regulatsioon on praegu rangem, kui õiguskaitse normid seda nõuavad ja pigem põhjendamatult näiteks juhul, kui ooteaja rikkumine ei mõjutanud kellegi (peale selle, kellega leping sõlmiti) väljavaateid lepingu sõlmimiseks. Ainuüksi pelk ooteaja rikkumise fakt ei peaks tooma kaasa tühisust (vt täpsemalt Riigihangete seaduse kommenteeritud väljaanne lk 795).	Mitte arvestatud. RHS-s on hankelepingu tühisus tõepoolest reguleeritud mõnevõrra teisiti. Samas on seaduses olemas leevendus – kui menetluses osaleb vaid üks pakkuja, ei pea ooteaega järgima. Ja kui on rohkem pakkujaid, siis on õigustatud ooteaja rakendamine.
20. Elektrilevi OÜ	

<p>1. Elektrilevi teeb ettepaneku täiendada RHS-i selleks, et luua erisus kriisiolukorras asjade ja teenuste ostmiseks. Elektrilevi palub Rahandusministeeriumil kaaluda elutähtsa teenuse osutajale vastava teenuse osutamiseks vajalike asjade ja teenuste ostmiseks eriregulatsiooni kehtestamist eelkirjeldatud kriisiolukordade tarbeks. Elektrilevi pakub välja, et vastava erisuse võiks lisada RHS § 11 lõike 1 loetelusse.</p>	<p>Mitte arvestatud. Kriisiolukorras saab kohaldada § 173 lg 1 p 5 alusel (lihthankemenetluses § 125 lg 3) väljakuulutamisetähtaegade lühendamistega hankemenetlust.</p>
<p>2. Elektrilevi leiab, et lihthankemenetluses pakkumuste esitamise tähtaegade pikendamine ei too praktikas kaasa positiivseid muutuseid, küll aga pikendab menetluse kestvust. See omakorda vähendab teiste eelnõus toodud menetlust lihtsustavate ettepanekute positiivset mõju praktikas. Näiteks: Elektrilevi vaates tähendab tähtaegade pikendamine menetluse pikendamist nii Elektrilevile kui hankijale, aga samas pikeneb liitumisprotsess ka kõigile Elektrilevi klientidele, kelle huvides konkreetne hange on korraldatud. Seega on mõjutatud isikute ring laiem kui üksnes hankija.</p>	<p>Mitte arvestatud. Eelnõus sätestatud tähtajad on kompromiss nii hankijate kui pakkujate huvidega arvestamiseks. Arusaadavalt on hankijad huvitatud lühikestest ning pakkujad pikematest tähtaegadest. 2024. aasta statistika alusel viidi lihthankemenetlus läbi 41 päeva kiiremini kui avatud menetlus (hanke teate avaldamisest lepingu sõlmimiseni). Eelnõuga pikeneb asjade ja teenuste pakkumuste esitamise tähtaeg 5 päeva ja ehitustöödel 10 päeva võrra, ooteaeg 2 tööpäeva võrra. Järelikult jääb lihthankemenetlus vaatamata mõningasele tähtaegade pikendamisel siiski oluliselt kiiremaks menetluseks kui avatud menetlus.</p>
<p>3. Eelnõu kohaselt kaob hankijale kehtestatud kohustus kontrollida pakkuja töötasu tõendit. Elektrilevi leiab, et juhul kui nimetatud kohustus kaotatakse, tuleks siiski sätestada võimalus hinnata töötasu tõendi olemasolu vabatahtliku kõrvaldamise alusena. Sellise regulatsiooni säilitamine on põhjendatud, kuna ümbrikupalkade probleem on Eestis endiselt aktuaalne, eriti ehitussektoris. Töötasu tõendi kontrollimine on üks võimalusi, kuidas hankija saab tagada, et hankes saavad osaleda üksnes pakkujad, kellel ei ole töötasude suuruse tõttu maksuriski ning on sellevõrra usaldusväärsemad. Seetõttu peab Elektrilevi oluliseks, et RHS-s säiliks hankijale võimalus rakendada töötasu tõendi puudumist vabatahtliku kõrvaldamise alusena.</p>	<p>Mitte arvestatud. Töötasu tõendi nõue on võimalik kehtestada hankedokumentides sotsiaalse hindamiskriteeriumina.</p>

21. Advokaadibüroo Matteus	
<p>1. Eelnõu punktis 47 nähakse ette pakkumuse jõusoleku ajaks vaikimisi 3 kuud. Esiteks, meile teadaolevalt ei lase RHR täna ühtegi hanget alustada ilma, et seal oleks märgitud minimaalne pakkumuste jõusoleku tähtaeg. Teiseks, kui RHR toimimisloogika muutumisel tekib võimalus, et minimaalset tähtaega ei olegi määratud, võiks pakkumuse kehtivuse aeg jääda ettevõtja määrata. Ettevõtlusvabadus on samuti oluline vabadus ja tekib ka eraldi küsimus, et kas selline riigihangete seadusesse peidetud norm tsiviilõigusliku tahteavalduse kehtivuse osas saab mõistlikult ettenähtav olla piiriülesele pakkujale (või isegi kohalikule pakkujale). 1 Kui pakkuja peaks teadmatusest eksima minimaalse jõusoleku aja osas ja märkima pakkumuses, et see on jõus 2 kuud, siis see toob kindlasti kaasa pakkumuse tagasilükkamise. Kohtupraktikas on küllaga näiteid, kus pakkumuse kehtivusajas või tagatise kehtivusajas on eksitud hankija kahjuks ning see on tinginud pakkumuse mittevastavuse. Tegemist on tarbetu bürokraatiaga. Hankija peab sätestama RHADs kindla aja, mil pakkumus peab jõus olema ja see ei tohiks vaikimisi tuleneda riigihangete seaduses. Kolmandaks, pakkumuste jõusoleku aeg peaks hakkama kulgema pakkumuste esitamise tähtpäevast, mitte esitamise hetkest.</p>	<p>Mitte arvestatud. Meie hinnangul ei ole põhjendatud anda pakkujale täielik vabadus määrata ise oma pakkumuse jõusoleku tähtaega. See muudaks pakkumuste võrdlemise keeruliseks ning seaks hankija ja teised pakkujad ebavõrdsesse olukorda, mistõttu ei saa me selle ettepanekuga nõustuda.</p> <p>Eelnõus sätestatud 3-kuuline vaikimisi tähtaeg ongi mõeldud rakenduma üksnes juhul, kui hankija on riigihanke alusdokumentides jätnud vastava tähtaja määramata. See on n-ö varuvõimalus, tagamaks olukorra, kus pakkumuse jõusoleku tähtaeg on igal juhul olemas. Nõustume, et hea tava kohaselt peab hankija selle tähtaja alati ise alusdokumentides sätestama.</p> <p>Nõustume, et pakkumuse jõusolek aeg peaks algama pakkumuste esitamise tähtpäevast, mitte esitamise hetkest. See täpsustus on eelnõus parandatud.</p> <p>Mõistame Teie muret, et pakkujad peavad teatud tingimusi tuletama seadusest. Samas on riigihangete seadus eriseadus, mis paratamatult sätestab raamtingimused, mida tuleb hankijatel kui ka pakkujatel järgida ka siis, kui need ei ole sõnaselgelt alusdokumentidesse sisse viidud.</p>
<p>2. Hangetes lüheneb otsuste vaidlustamise tähtaeg 10 kalendripäevalt 5 tööpäevale. Kuna seaduses tehakse põhimõtteline muudatus, et lihthankemenetlust saab kasutada kuni rahvusvahelise piirmäärani, mida on eelnõu seletuskirja kohaselt 56% hangetest, siis kohaldub nende otsuste</p>	<p>Mitte arvestatud. Eelnõus sätestatud tähtajad on kompromiss nii hankijate kui pakkujate huvidega arvestamiseks. Arvestades, et üldine vaidlustustähtaeg on 10 päeva ning lihthankemenetluses 5 tööpäeva, siis ei ole</p>

<p>vaidlustamisel eelnõu p 75 - § 189 lg 4. Iseenesest ei näe me selles ülemäära suurt riivet tõhusale õiguskaitsele ning osaliselt läheb justkui vaidlustamise tähtaeg pikemaks (kolmelt tööpäevalt viiele), kuid siiski on see täiendavaks tõkkeks õiguskaitsele, arvestades veel Rahandusministeeriumi poolt eraldi välja töötavat seaduseelnõud vaidlustusmenetluse riigilõivude kahekordsele tõstmisele.</p>	<p>tähtaegade vahe ebaproportsionaalselt suur. Kõigi turuosaliste huvides on säilitada vaidlustamistähtaegades erinevus sõltuvalt hankelepingu eeldatavast maksumusest. Vastupidisel juhul kaotaks lihthankemenetlus osa oma efektiivsusest. Seletuskirjas täpsustatakse statistikat, sest 56% hõlmab tegelikult nii avatud hankemenetlusi, mis langevad lihthankemenetluse alla kui ka endised lihthankemenetlusi, mis on tulevikus väikehanked.</p>
<p>3. Eelnõu koostajad on nentinud nt § 115 muudatuste juures, et ehitustööde riigihangetes on vaja ühte vahepiirmäära, millest tekib kohustus kontrollida alapakkumust ja selleks peeti mõistlikuks 500 000 eurot (eelnõu § 115 lg 2). Samast piirmäärast võiks lähtuda ka vaidlustamistähtaja seadmisel. Meie hinnangul on märkimisväärsel hulgal ehitustööde riigihangetes vaidlustamise tähtaja lühendamine 5 tööpäevale ebaproportsionaalne riive ettevõtja õigusele tõhusale õiguskaitsele ja võiks kaaluda vähemalt ehitustööde riigihankes pikema vaidlustustähtaja sätestamist.</p>	<p>Mitte arvestatud. Vt eelmist kommentaari.</p>
<p>4. Eelnõu p 48, § 114 lg 1¹. Kehtiva praktika järgi on vaidlustamisõigus üksnes nendel pakkujatel, kellel on vaidlustuse rahuldamise tulemusena võimalus 4 jõuda hankelepinguni otse või kaudselt läbi uue hankemenetluse (RHS § 185). Praktikas tähendab see seda, et neljandale kohale jõudnu ei saa vaidlustada esikohta, vaid ta peab siis vaidlustama ka teisele ja kolmandale kohale jäänud (nt läbi nende pakkumuste vastavaks tunnistamise vaidlustamise). Olukorras, kus hankija ei ole kontrollinud ühegi teise pakkumuse vastavust peale eduka pakkumuse, ei ole neljandal kohal midagi vaidlustada ning seega peab vaidlustamisõigus säilima kõigil pakkujatel olenema nende kohast pingerivis. Seda seetõttu, et vaidlustaja võimalus jõuda hankelepinguni ei ole välistatud. Kui VAKO tühistabki eduka pakkumuse vastavaks tunnistamise ja hankija lükkab selle tagasi ja asub kontrollima järgmiseid pakkumusi, võib selguda, et</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu punkti 48 (vana) seletuskirja lk-l 28 täiendatud.</p>

<p>ka teise ja kolmanda koha pakkumused ei ole vastavad ja järg jõuab neljandani. Kirjeldatu ei pea ilmtingimata kajastuma eelnõu tekstis § 185 muudatusena, küll aga peaks see kajastuma vähemalt seletuskirjas vältimaks tarbetuid vaidluseid vaidlustamisõiguse osas peale seaduse</p>	
<p>22. Advokaadibüroo Sorainen</p>	
<p>1. Eelnõu punktid 48–50 ja 56 nn täielik pöördmenetlus. Eelnõu seletuskirjast ei nähtu mistahes analüüsi ega isegi teadvustamist selle kohta, kas selline muudatus on kooskõlas Euroopa Liidu õiguskaitsemeetmete direktiividega. Nimelt, õiguskaitsemeetmete direktiivid näevad liikmesriikidele ette kohustuse tagada siseriikliku õigusega tõhus õiguskaitse isikutele, kellel on või on olnud huvi konkreetse lepingu vastu või kes on väidetava rikkumise tõttu kahju kannatanud või võivad kahju kannatada.</p>	<p>Mitte arvestatud. Kehtiva praktika järgi on vaidlustamisõigus üksnes nendel pakkujatel, kellel on vaidlustuse rahuldamise tulemusena võimalus jõuda hankelepinguni otse või kaudselt läbi uue hankemenetluse (RHS § 185). Siiski olukorras, kus hankija ei ole kontrollinud ühegi teise pakkumuse vastavust peale eduka pakkumuse, säilib vaidlustamisõigus kõigil pakkujatel, sest nende pakkumust ei ole tagasi lükatud ning kõik pakkujad osalevad jätkuvalt menetluses. Teiseks - pakkumuste pingerivi ei ole lõplikult teada. Seetõttu ei ole ühegi vaidlustaja võimalus jõuda hankelepinguni välistatud. Eelnõu kohaselt (§ 47 lg 4 uus p 4) edastatakse pakkujatele teave eduka pakkuja pakkumusele eelise andnud näitajate kohta, sh § 117 lg 1¹ alusel sooritatud hindamise tulemused. Vaidlustamisõiguse säilimist on seletuskirjas täiendatud § 114 lg 1¹ selgituse juures.</p>
<p>2. Vajadus HKMS-i muutmiseks tuleneb eelnõu p-s 77 tehtavast muudatusest, mille kohaselt on nn hankelepingu sõlmimise loa taotlemise üheks eelduseks, et hankelepingu sõlmimise ainus takistus on vaidlustusmenetlus. Muudetava RHS 193 lg 5 sõnastusega analoogselt on esitatud ka vastav kohtumenetluse norm HKMS § 280 lg 1¹, milles aga eelnõuga samasugust muudatust ei</p>	<p>Mitte arvestatud. Ettepanek on asjakohane, kuid seoses vajadusega lihtsustatud menetluste kiiremaks jõustumiseks, ei ava me teisi seaduseid muutmiseks kui see on vähegi võimalik. Lisaks nõuaks HKMS-i muutmine Riigikogu koosseisu poolthääletenamust.</p>

<p>kavandata. Tõenäoliselt ei ole see Rahandusministeeriumi poolt taotluslik, kuid igal juhul on meie arvates mõistlik, kui hankelepingu sõlmimise loa taotluse eeldused on RHS-is ja HKMSis analoogsetel alustel sõnastatud. Ka tuleb tähele panna seda, et hankijal on võimalus nn hankelepingu sõlmimise luba taotleda esmakordselt alles halduskohtumenetluses, mis tähendab, et selles kontekstis oleks hankelepingu sõlmimise „ainus takistus“ halduskohtumenetlus, mitte aga vaidlustusmenetlus. Seega tuleb eelnõuga muuta ka HKMS § 280 lg-d 1¹ ja ühtlustada selle sõnastus eelnõu p-ga 77 kavandatava sõnastuse eeskujuga.</p>	<p>Arvestame ettepanekut järgmises RHS muutmise eelnõus.</p>
<p>3. HKMS ja RHS vajavad ühemõttelist normi, mis vastaks üheselt küsimusele, kas hankija võib pärast RHS § 201 lg-s 4 sätestatud tähtaja möödumist hankelepingu ära sõlmida, sõltumata sellest, kas luba on edasi kaevatud või mitte. Rahandusministeerium on varasemalt asunud eelnõu 491 SE seletuskirjas seisukohale, et see ei ole võimalik, kuid ühtegi keelavat normi selleks HKMS-ist ega RHS-ist ei leia. Seletuskiri ei ole aga normiga võrreldav õiguse allikas</p>	<p>Mitte arvestatud. Vt eelmist kommentaari.</p>
<p>4. Käesoleva eelnõuga tuleks muuta ka HKMS § 270 lg-s 1¹ sätestatud kaebuse esitamise tähtaegu riigisaladuse ja salastatud välisteabega seotud hankeasjas. Viidatud tähtajad järgivad pikkuse ja arvutamise aluste osas eelmise RHS-i reegleid, ning seal pole isegi ette nähtud eraldiseisvaid tähtaegu sellises hankeasjas RHAD vaidlustamiseks. Tõenäoliselt ei ole sellised erisused aga tahtlikud, vaid viidatud säte on jäänud aastateks unarusse. Meil on raske näha põhjuseid, miks peaks nt riigisaladuse ja salastatud välisteabega seotud hankeasjas asuma nt RHAD vaidlustamise tähtaega lugema päevast, mil kaebaja sai teada või pidi teada saada oma õiguste rikkumisest või huvide kahjustamisest, vastupidiselt tavalistes hankeasjades käibivale reeglile, et RHAD vaidlustamine on võimalik kuni teatud arv päevi enne pakkumuste esitamise tähtaega.</p>	<p>Mitte arvestatud. Vt eelmist kommentaari.</p>

<p>5. „Kui hankija ei ole riigihanke alusdokumentides määranud pakkumuse jõusoleku minimaalset tähtaega teisiti, on pakkumus siduv kolm kuud pakkumuse esitamisest arvates“. Seega on eelnõu teksti kohaselt pakkumuse jõusoleku siduvuse alguspunkt pakkumuse esitamise hetk. Eelnõu seletuskirja lk 24 väljendab aga muudatust teisiti: Uue lõike kohaselt on pakkumus siduv kolm kuud alates pakkumuste esitamise tähtpäevast, juhul kui hankija on riigihanke alusdokumentides jättnud teistsuguse tähtaja määramata. Kuna seletuskirja kohaselt soovib ministeerium pakkumuse siduvuse algusena määratleda pakkumuse esitamise tähtpäeva, siis peaks eelnõu p-s 47 esitatud muudatus olema sõnastatud järgmiselt: „(11) Kui hankija ei ole riigihanke alusdokumentides määranud pakkumuse jõusoleku minimaalset tähtaega teisiti, on pakkumus siduv kolm kuud pakkumuste esitamise tähtpäevast arvates.“. Selliselt viitab seadus siduvus tähtaja algusajana riigihangete registris pakkumuste esitamise tähtpäevale, mitte iga individuaalse pakkumuse tegelikule registris hankijale esitamise ajale.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu tekstis oli eksitus ning § 110 lg 1¹ parandatakse. Pakkumuse kehtivuse aeg hakkab kulgema pakkumuste esitamise tähtajast arvatest.</p>
<p>6. Eelnõu p § 104 lg 8 teise lause muutmise ei ole piisav kavandatud eesmärgi saavutamiseks. Tuleks muuta ka § 104 lg 8 esimest lauset. Kuna see lause kasutab terminit „edukalt pakkuvalt“, siis on selge seegi, et vajalikke dokumente ei saa esimese lause alusel nõuda pakkuvalt, keda ei ole edukaks tunnistanud. Seega viitab RHS § 104 lg 8 esimene lause jätkuvalt kehtivale praktikale, mille kohaselt tuleb pakkuja enne edukaks tunnistada, kui tema kvalifikatsiooni ja kõrvaldamise aluseid kontrollima saab asuda. Lõppastmes ei ole RHS § 104 lg 8 kogumis enam loogiline, kui esimene lause räägib sellest, kuidas kvalifikatsiooni ja kõrvaldamise aluseid käsitlevaid dokumente saab nõuda ainult edukaks tunnistanud pakkuvalt, kuid teine lause sellest, kuidas kvalifikatsiooni ka kõrvaldamise aluste puudumist saab kontrollida nii eduka, kui ka kavandatavalt eduka pakkuja puhul.</p>	<p>Arvestatud. RHS § 104 lg 8 esimest lauset muudeti.</p>

<p>7. Eelnõu punktiga 51 kavandatud muudatus ei ole loogiline olustikus, milles RHS § 115 lg 2 seatud kohustus säilib ehitustööde hankelepingutele. Seetõttu puudub igasugune loogika õigusloomelises lähenemises, milles ühte liiki ehitustööde hankelepingu suhtes peab kohaldama RHS §-s 115, sh selle lg-s 2 sätestatud kohustusi, kuid sisuliselt ühe nüansi (riskijaotuse) mõttes erineva ehitustööde hankelepingu (st kontsessioonilepingu) suhtes mitte. Sisuliselt tekib olustik, milles suuresti samasuguseid olukordi käsitletakse vastupidiselt. Esiteks pole kehtivas haldus- ja kohtupraktikas esitatud seisukohta, et kontsessioonimenetluses üldiselt pakkumuse maksumuse põhjendatust kontrollima ei pea. Selline seisukoht oleks ilmses vastuolus RHS § 115 lg 2 esitusega – (2) Hankija on kohustatud ehitustööde hankelepingu või ehitustööde kontsessioonilepingu korral [...]. Teiseks on ministeeriumi viidatud kohtu- ja halduspraktikast selge, et need räägivad üksnes teenuste kontsessioonilepingutest, mitte aga ehitustööde kontsessioonilepingutest. Seega ei saa eelnõu seletuskirjas teha üksnes teenuste kontsessioonilepinguid puudutavatest vaidlustest järeldusi, mis laieneksid ehitustööde kontsessioonidele. Eelnõu seletuskirja tuleb selles osas parandada.</p>	<p>Mitte arvestatud. Põhjendamatult madala maksumuse kontrolli funktsiooniks on muu hulgas kaitsta hankijat selle eest, kui ettevõtja ei suuda hankelepingut nõuetekohaselt täita. Ehitustööde kontsessioonilepingut võib küll käsitada ehitustööde hankelepingu eriliigina, kuid erinevalt klassikalisest ehitustööde hankelepingust on ehitustööde kontsessioonilepingu puhul lepingu täitmisega kaasnev majandusrisk ettevõtjal. Ka TGS-i ettepanekus on tuginetud klassikalise hankelepingu ja kontsessioonilepingu olemuslikule erinevusele. Seepärast ei ole EL-i seadusandja kontsessioonidirektiivis erinevalt teistest riigihankedirektiividest (vt 2014/24 – art 69; 2014/25 – art 84; 2009/81 – art 49) alapakkumuste kontrolli (kohustust) ette näinud. Alapakkumuse tuvastamine on keeruline ja aeganõudev protseduur. Riigikohus on korduvalt märkinud, et põhjendamatult madala maksumuse kindlakstegemine on keerukas majanduslik otsus, mille kohtulik kontroll on piiratud (vt RKHKo 3-3-1-50-15, p 23; 3-19-1825, p 14). Alapakkumuste kontrollikohustuse laiendamine siseriiklikult ehitustööde kontsessioonilepingutele näib ülereguleerimisena olukorras, kust kontsessioonidirektiiv sellist kohustust ette ei pane.</p>
<p>8. Eelnõu punktiga 55 luuakse RHS-i sisuliselt uus otsuse liik – põhjendatud kirjalik otsus selle kohta, miks hankija pakkumust RHS § 115 alusel tagasi ei lükka. Saame aru, et sellise otsuse ette nägemise vajadus tuleneb ministeeriumi jaoks seletuskirjas viidatud Euroopa Kohtu praktikast, kuid meie hinnangul pole sellisel moel uue otsuse liigi kehtestamist vaja. Eesti õiguspraktikas on</p>	<p>Arvestatud. RHS § 115 lõiget 8 ei muudeta.</p>

<p>vähemalt alates 2014. aastast läbiv lähenemine, et pakkumuse tagasi lükkamata jätmist pakkumuse maksumuse põhjendamatus kontekstis, tuleb vaidlustada just pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse kaudu.¹¹ Selle õiguspraktika kujundamisel on VaKo ja kohtud tuginenud omakorda Euroopa Üldkohtu lahendile asjas T-121/08. 12 Meie hinnangul ei tulene ministeeriumi poolt eelnõu seletuskirjas viidatud Euroopa Kohtu otsusest C-669/20 kohustust kehtestada siseriiklikus õiguses mingi konkreetne otsuse liik, nagu eelnõus on eelduseks võetud. Liiatigi ei reguleeri ka riigihankedirektiivid seda, milliseid otsuse liike peab liikmesriik siseriiklikus õiguses ette nägema.</p>	
<p>9. Vaidlustuse esitamise tähtajad või pakkumuste esitamise minimaalsed tähtajad on vaidlustuse esitamise õiguse kasutamiseks liiga lühikesed.</p>	<p>Mitte arvestatud. Eelnõus sätestatud tähtajad on kompromiss nii hankijate kui pakkujate huvidega arvestamiseks. Arvestades, et üldine vaidlustustähtaeg on 10 päeva ning lihthankemenetluses 5 tööpäeva, siis ei ole tähtaegade vahe ebaproportsionaalselt suur. Kõigi turuosaliste huvides on säilitada vaidlustamistähtaegades erinevus sõltuvalt hankelepingu eeldatavast maksumusest. Vastupidisel juhul kaotaks lihthankemenetlus osa oma efektiivsusest.</p>
<p>10. Eelnõuga kavandatakse lihthankemenetluses pakkumuste esitamise minimaalseks tähtajaks teenuste puhul 15 päeva, kuid sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluses minimaalset tähtaega ei muudeta, milleks jääb jätkuvalt 10 päeva. See on aga ebaloogiline, kuivõrd kogu senise õigusraamistiku loogika on seisnenud selles, et nn karmima menetluse puhul on mh pikemad ka pakkumuste esitamise tähtajad, kui leebemas menetluses. Teisalt ei muudeta eelnõuga RHS § 15 lg-s 3 sätestatud, mille kohaselt avaliku sektori hankija kohaldab sotsiaal- ja eriteenuste hankelepingu sõlmimisel käesoleva seaduse 3. peatüki 2. jaos sätestatud korda, kui hankelepingu eeldatav maksumus on võrdne sotsiaal- ja eriteenuste riigihanke piirmääraga või ületab seda. Seletuskirjas esitatud tabelite pinnalt ei nähtu, et eelnõu koostajad oleks</p>	<p>Mitte arvestatud. Eelnõu § 1 punkti 1 kohaselt kohaldub sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlus riigihangetele, kui need on võrdsed või ületavad sotsiaal- ja eriteenuste lihthanke piirmäära (500 000 ja 100 000 eurot). Alla piirmäära jäävatele hangetele kohalduvad RHS üldsätted. Seega ei vasta tõele, et: RHS § 15 lg-e 3 kohaselt kohaldub lihthankemenetlus sotsiaal- ja eriteenustele ega ka see, et lõikes 3 säilib riigihanke piirmäär.</p>

<p>soovinud säilitada sotsiaalteenuste ja eriteenuste riigihanke piirmäärad, kui just seda kõike ei pea mõistma nii, et lihthankemenetluse piirmäärad saaksid olema kõrgemad, kui riigihanke piirmäärad. Kuivõrd sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlus ja lihthankemenetlus on mõlemad erimenetlused ja teineteisele väga sarnased, siis tegelikkuses puudub vajadus sotsiaalteenuste ja eriteenuste tellimise tarbeks lihthankemenetluse reegleid üldse kohaldada. Eelnõu eesmärkidega parema tulemuse tagaks see, kui näha lihthankemenetluse reeglite kohaldamise asemel ette, et hankija võib kasutada sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlust alates piirmäärast, mida ministeerium peab mõistlikuks. Selline lahendus tagaks lisaks ka selle, et hankija saaks arvestada sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse soodsate erisustega, mida lihthankemenetluses ei ole.</p>	
<p>23. Advokaadibüroo RASK</p>	
<p>1. Teeme ettepaneku täiendada RHS § 9 selliselt, et alla lihthanke piirmäära jäävate riigihangete puhul sätestataks hankijale kohustus viia väikehanked läbi riigihangete registris. Lisaks tuleks RHS § 9 täpsustada, milliseid elemente peab hankija hankekord väikehangete puhul vähemalt sisaldama. Hankekorras peaks olema selgelt reguleeritud, kuidas ja kellele hinnapäringud tehakse, millistel juhtudel võib piirduda ühe pakkumise küsimisega, milliseid alternatiivseid pakkumuste leidmise ja võrdlemise viise võib kasutada (nt avalike hinnavõrdluste alusel) ning millised on hankija miinimumnõuded dokumenteerimisele (nt küsitud pakkumuste või hinnavõrdluste säilitamine).</p>	<p>Mitte arvestatud. Käesoleva eelnõu eesmärk on riigihangete menetluste lihtsustamine. Hankijatele ja pakkujatele töö- ning halduskoormuse kasvatamine on vastuolus eelnõu eesmärgiga. Ettepanekus tõstatud probleem ei ole seni poolte praktikas üles kerkinud.</p>
<p>2. Lihthanke piirmäära tõusuga suureneb vältimatult nende hangete arv, mis jäävad alla piirmäära ja mida hankijad viivad läbi oma hankekorra alusel. Praktikas tähendab see, et pakkujad võivad üha sagedamini soovida ka selliste hangete otsuseid vaidlustada. Ettepanek täiendada RHS § 185 lõiget 4 selliselt, et alla lihthanke piirmäära jäävat riigihanget ja selle alusel sõlmitud</p>	<p>Mitte arvestatud. Piirmäärad üksnes ajakohastatakse, et taastada 2017. aastal kehtinud menetluse kord. Elukalliduse tõusuga on hankijad pidanud aasta-aastalt aina rohkem kohaldama rangemaid menetlusreegleid</p>

<p>hankelepingut oleks võimalik vaidlustada. ka juhul, kui hankija on rikkunud käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud riigihangete põhimõtteid, oma kehtestatud hankekorda või konkreetse alla lihthanke piirmäära hanke hankedokumente. Selline täiendamine välistaks kahtlused selle üle, kuidas hankekorda vaidluste korral käsitleda, ning tagaks, et hankekord ja hanke alusdokumendid on vaidlustusmenetluses selgesõnaliselt siduvad kontrolliobjektid. Samuti toetaks see RHS § 9 eesmärki suunata hankijaid oma hankekord sisuliselt läbi mõtlema ja tagaks, et hankekorra järgimine ei oleks pelgalt formaalne, vaid ka reaalselt kontrollitav.</p>	<p>väiksema väärtusega hangetele, mis ei olnud seadusandja algne kavatsus.</p>
<p>3. Reguleerida osadeks jaotamise põhjendamise kohustus ka lihthankemenetluse osas. Kui põhjendamiskohustus lükatakse edasi üksnes rahvusvaheliste hangete tasemele, kaob mitmete riigisiseste hangete puhul läbipaistvuse element, mis seni sundis hankijaid vähemalt kaaluma hangete osadeks jaotamist.</p>	<p>Mitte arvestatud. Riigihangete osadeks jaotamine teenib VKE-de paremat kaasatust riigihangetes. Eesti riigihangetes osalevatest ettevõtjatest juba praegu on üle 90% VKE-d. Riigihankeid saab paremini planeerida ning selleks ei pea tingimata kasutama regulatiivseid abinõusid.</p>
<p>4. Muudetakse RHS § 122 lõiget 9 selliselt, et senine kohustuslik regulatsioon muutub hankija jaoks vabatahtlikuks. See tähendab, et hankija ei pea enam alltöövõtja põhjendatud avalduse korral pakkujale makset automaatselt peatama, vaid otsustab selle kaalutlusõiguse alusel.</p>	<p>Mitte arvestatud. RHS § 122 lg-t 9 on praktikas kasutatud üksikuid kordi ning erialases kirjanduses on peetud selle rakendamist problemaatiliseks. Seetõttu on sätte vabatahtlikuks muutmisel vähene mõju.</p>
<p>5. Ettepanek kehtestada lihthankemenetluses 10 päevane vaidlustustähtaeg.</p>	<p>Mitte arvestatud. Eelnõus sätestatud tähtajad on kompromiss nii hankijate kui pakkujate huvidega arvestamiseks. Arvestades, et üldine vaidlustustähtaeg on 10 päeva ning lihthankemenetluses 5 tööpäeva, siis ei ole tähtaegade vahe ebaproportsionaalselt suur. Kõigi turuosaliste huvides on säilitada vaidlustamistähtaegades erinevus sõltuvalt hankelepingu eeldatavast maksumusest. Vastupidisel juhul kaotaks lihthankemenetlus osa oma efektiivsusest.</p>

<p>6. Ettepanek efektiivse õiguskaitse tagamiseks tuleks pikendada vaidlustamistähtaegu vähemalt, ning täiendada RHS § 9 selliselt, et ka hankekorra alusel korraldatavate hangete puhul oleks tagatud pakkumuste esitamise minimaalne tähtaeg ja ooteaeg kui hankesse on pakkumuse esitanud mitu pakkujat. Kui hankija ei ole oma hankekorras sätestanud pikemat tähtaega, peaks seadus reguleerima minimaalse tähtaja.</p>	<p>Mitte arvestatud. Teised turuosalisid ei ole sarnaseid ettepanekuid esitanud. Menetluse keerukus peab vastama hankelepingu maksumusele. Ebaproportsionaalne menetlus ei täida riigihangetele pandud ootusi.</p>
<p>7. Täpsustada RHS § 125 lg 5 ja § 126 lg 7 esimest lauset, lisades viidete hulka § 103 kõrval ka § 115. Rahvusvahelisest piirmäärast allapoole jäävates riigihangetes võib dumping kergesti kujuneda ja jääda sisuliselt kontrollita. Arvestades, et riigihangete eesmärk on vältida turu moonutamist ja tagada pakkujate võrdne kohtlemine, ei ole põhjendatud piirata § 115 kohaldamist üksnes üle 500 000-euroste hangete puhul. Pigem tuleks sätestada, et kohustus pakkumuse põhjendamatult madala maksumuse kontroll alkatada kehtib ka väiksemamahuliste hangete puhul, kus dumpingurisk võib olla sama suur või isegi suurem</p>	<p>Mitte arvestatud. RHS § 125 lg 5 kolmanda lause kohaselt kohaldub § 115 vaikimisi, kui hankija ei sätesta teisiti. Seega ei piirata § 115 rakendamist. Nimetatud sätte kohaldamine sõltub ka praegu hankija valikust.</p>
<p>8. Kuigi võib toetada väärteomenetluse kaotamist RHS-is, ei tohiks jätta õiguskaitaselünka. Selleks tuleks täiendada seadust nii, et ka hooletusest toime pandud rikkumiste korral oleks tagatud tööandjast sõltumatu ja läbipaistev mehhanism. Näiteks võiks kehtestada Rahandusministeeriumile sellisel juhul kohustuse, mitte õiguse, alustada riikliku järelevalve menetlust, kui esitatud teade viitab rikkumisele. RHS § 216 väärteosätete kaotamise järel muutub hooletusest toime pandud riigihanke rikkumiste käsitlemine sisuliselt tööandja siseasjaks. Distsiplinaarvastutus põhineb teenistussuhtel ja tööandja pädevusel kontrollida teenistuskohustuste täitmist, kuid selle alkatamine on täielikult tööandjast haldusorgani kaalutusotsus. Selline menetlus võib jääda formaalseks või isegi poliitiliselt mõjutatavaks, mistõttu puudub kindlus, et rikkumised saavad sisuliselt hinnatud. Avaliku teenistuse seadus (ATS) annab tööandjale küll õiguse ametniku suhtes distsiplinaarmenetlust alkatada, kuid</p>	<p>Mitte arvestatud. Väärteomenetluse kaotamisega ei teki õiguskaitaselünka ning ettevõtjate õigused on jätkuvalt tõhusalt kaitstud. Nii väärteo- kui ka järelevalvemenetluse eesmärk on avaliku huvi, mitte riigihankes osalevate ettevõtjate subjektiivsete õiguste kaitse. Ettevõtjate õiguste kaitseks on ette nähtud vaidlustusmenetlus riigihangete vaidlustuskomisjonis ja halduskohtumenetlus, mille kaudu saab nõuda hankelepingu tühisuse tunnustamist või hiljem kahju hüvitamist. Hankija ametniku või töötaja väärteokorras karistamine ei aitaks pakkujal oma õigusi taastada ega hankelepingut sõlmida. Riigihangete seaduslikkust tagavad lisaks järelevalvele ka muud mehhanismid, nagu teenistuslik järelevalve, Riigikontrolli teostatav majanduskontroll ja kohaliku</p>

kolmandatel isikutel puudub igasugune subjektiivne õigus seda nõuda või menetluse kulgu mõjutada. Erinevalt väärteomenetlusest ei sisalda distsiplinaarmenetlus läbipaistvat ega kolmandaid isikuid arvestavat protseduurilist raamistikku. Praktikast tähendab see, et pakkujad ei saa enam loota, et hooletusest tehtud riigihankevead jõuavad tööandja suvast sõltumatult neutraalse menetleja ette. Veelgi problemaatilisem on asjaolu, et töölepinguliste töötajate puhul ATS üldse ei kohaldu (ATS § 3 lg 2). Kuna valdavalt viivadki riigihankeid läbi töölepingulised töötajad jääb selliste isikute vastutus distsiplinaarõiguslikult ebamääraseks. Kriminaalvastutus (KarS § 300) katab üksnes tahtlikud ja korruptiivsed rikkumised, mistõttu hooletusest või väiksema kaaluga rikkumised jäävad sanktsioonideta. Samuti ei saa loota, et järelevalvemenetlus väärteomenetluse kadumist kompenseeriks. Statistika näitab, et 2021. aastal laekus Rahandusministeeriumile küll 58 järelevalveteadet, kuid vaid 10 juhul viidi läbi sisuline järelevalvemenetlus. Ülejäänud 48 korral jäeti menetlus algatamata. Selline praktika kinnitab, et järelevalvemenetlus ei taga pakkujatele tõhusat ega süsteemset õiguskaitset.

omavalitsuse revisjonikomisjoni tegevus. Samuti ei vasta tõele väide, et töölepinguliste hankespetsialistide vastutus jääb ebamääraseks. Kuigi neile ei kohaldu avaliku teenistuse seadus (ATS), reguleerib nende töösuhteid töölepingu seadus (TLS) ja teised töösuhteid reguleerivad seadused (ATS § 3 lg 2). Töölepingu rikkumise korral on tööandjal õigus kohaldada sanktsioone, mis on oma olemuselt sarnased distsiplinaarkaristustega, näiteks hoiatus, töötasu alandamine (TLS § 73) või raske rikkumise korral töölepingu erakorraline ülesütlemine (TLS § 88 lg 1). Ettepanek muuta Rahandusministeeriumile järelevalvemenetluse alustamine kohustuslikuks ei ole põhjendatud.

Esiteks peab järelevalveasutusele jääma kaalutusõigus otsustada, kas ja millal menetlust alustada. See võimaldab ressursse suunata olulisematele rikkumistele ning vältida menetlusi pisirikkumiste (nn bagatellide) puhul või olukordades, kus rikkumist ei saa enam kõrvaldada ja menetluse algatamine oleks ebaproportsionaalne (RHS § 206 lg 2 p 2). Menetluse alustamise eelduseks on põhjendatud rikkumiskahtlus, mitte pelgalt rikkumisele viitav teade (RHS § 205 lg 1 p 1).

Teiseks teostatakse järelevalvet avalikes huvides (RHS § 203 lg 1 ja § 205 lg 1) ja teate esitajal puudub subjektiivne õigus nõuda menetluse algatamist. Kohtupraktika kohaselt saab puudutatud isik nõuda maksimaalselt seda, et järelevalveorgan teeks menetluse algatamise otsuse kaalutusvigadeta (nt RKHKo

	<p>13.10.2010, nr 3-3-1-44-10, p 15; 22.10.2014, nr 3-3-1-42-14, p-d 12-15).</p> <p>Kolmandaks on eksitav järeldus, et väike arv algatatud järelevalvemenetlusi viitab süsteemi ebatõhususele. Statistika näitab, et suur osa juhtudest lahendatakse kiirelt ja tulemuslikult ilma formaalse menetluseta: hankijad kõrvaldavad rikkumise vabatahtlikult pärast Rahandusministeeriumi sekkumist. Näiteks 2021. aastal lahenes 27% juhtudest just sel viisil. Lisaks jäeti 23% juhtudest menetlus alustamata seetõttu, et teates esitatud väited ei andnud alust põhjendatud rikkumiskahtluseks. Praegune praktika on seega tõhus ja võimaldab saavutada järelevalve eesmärgid optimaalse ressursikuluga.</p>
24. Eesti Haiglate Liit	
1. Leiame, et dünaamilise hankesüsteemiga (edaspidi DHS) seotud hangete puhul võiks minimaalne pakkumuste esitamise tähtaeg olla lühem kui kehtivas seaduses sätestatud 10 päeva (RHS § 35 lg 3).	Arvestatud , eelnõuga muudetakse RHS § 35 lg 3 teist lauset.
2. Kui eelnõus ei nähta võimalust 10 päeva reeglit lõdvendada, võiks kaaluda erandi sätestamist, mille rakendamise põhistab hankija ehk mis ei sõltuks taotleja heatahtlikkusest. Kehtivas seaduse redaktsioonis on säte võrgustikusektori hankijate DHS-i jaoks, mille kohaselt „Võrgustikusektori hankija ja dünaamilise hankesüsteemiga liitunud taotlejad võivad kokku leppida teistsuguses pakkumuste esitamise tähtajas, tingimusel et kõikidele dünaamilise hankesüsteemiga liitunud taotlejatele antakse pakkumuste esitamiseks võrdne tähtaeg“. See säte ei kohaldu aga avaliku sektori	Mitte arvestatud , tuleneb direktiividest.

<p>hankijatele. Samas ei tagaks antud erandi laiendamine avaliku sektori hankijatele siiski vajalikkust. Sageli ei saa võrgustikusektori hankija antud leevendust kohaldada, kuna mõni liitunud taotleja ei reageeri kutsele kokkuleppe sõlmimiseks. Samas kehtib nõue, et kokkuleppes oleksid hõlmatud kõik DHS-iga liitunud taotlejad. See tähendab, et sellise ettepaneku peaksid saama ka kõik järgnevad uued taotlejad, kellest igaüks võib antud erandi tühistada nõusolekut mitte andes. Seega on kehtivas õiguses toodud erandi regulatsioon hankija jaoks liiga habras ega taga vajalikkust kindlust.</p>	
<p>25. Tööandjate Keskliit</p>	
<p>Riigihangete seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirja lk 28 kohaselt on ausa menetluse kontekstis „lõpuks oluline vaid see, et hankija sõlmib lepingu majanduslikult soodsaima hanketingimustele vastava pakkumuse esitanud pakkujaga, kellel on nõutav kvalifikatsioon ja puuduvad kõrvaldamise alused.“ Sellise tulemuse saavutamiseks ja menetluse selgeks lihtsustamiseks teeme ettepaneku täiendada paragrahvi 52 analoogselt tänase lõikega 3 või muuta lõike 3 sõnastust, et oleks selge hankija õigus jätta tegemata otsustus kõikide pakkumuste vastavaks tunnistamiseks. Alternatiivina võiks kaaluda eelnõu punkti 48 täiendamist järgmiselt: 48) paragrahvi 114 täiendatakse lõikega 11 järgmises sõnastuses: „(11) Kui pakkumusi hinnatakse vaid pakkumuse hinna või kulu alusel, võib hankija piirduda ainult selle pakkumuse vastavuse kontrollimisega, mille ta kavatseb käesoleva seaduse § 117 kohase hindamise tagajärjel edukaks tunnistada. Sellisel juhul teeb hankija põhjendatud kirjaliku otsuse vaid kontrollitud pakkumuse vastavaks tunnistamise või tagasilükkamise kohta.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja täiendatud § 114 lg 1¹.</p>

26. Eesti Kindlustusseltside Liit	
<p>1. Eelnõuga muudetakse küll RHS § 95 lg 4 sissejuhatavat lauset, st RHS § 95 lg 4 osas tekib hankijal õigus hankedokumentides sätestada või jätta sätestamata vabatahtlike kõrvaldamise aluste kohaldamine. Samas jääb ebaselgeks, kas hankijal tõesti tekib õigus RHS § 95 lg 4 p 9 kõrvaldamise aluseid mitte kohaldada, sest hankija peab pakkuja kõrvaldamise aluste puudumist kontrollima ka RHS § 104 lg 8 alusel? Eelnõuga muudetakse küll ka RHS § 104 lg-t 8, kuid antud küsimust ei lahendata. Meie liikmetelt on nõutud teise riigi vastava asutuse väljastatud karistusregistri väljavõtteid või samaväärseid dokumente ka nende juhatuse ja nõukogu liikmete ning prokuristide kohta, kes ei ole liikmesriigi kodanikud ega residendid. Praktikas ei pruugi liikmesriik ettevõtete, mitte-kodanikest ja mitte-residentidest isikute kohta karistusregistri väljavõtet ega samaväärset dokumenti siseriiklikust õigusest tulenevalt üldse väljasta (nt Läti). Ka vande või tunnistuse andmine antud asjaolude kohta on problemaatiline, keeruline teostada ja ebaratsionaalne. Meie arvates on eeltoodud probleemi võimalik lahendada ka seaduse tõlgendamisel selliselt, et riigihangetes kohaldada kindlustusandjatele RHS § 96 lg-t 3.1, mille kohaselt hankija ei nõua pakkujalt RHS § 96 lg-tes 2-3 nimetatud dokumentide esitamist olukorras, kus vastavad andmed on talle andmekogus olevate andmete põhjal tasuta kättesaadavad. <u>Asjakohane andmekogu on antud juhul Finantsinspektsiooni kodulehel avalikult kättesaadav turuosaliste register, kus on nimekiri Eestis tegutsemise õigust omavatest kindlustusandjatest.</u> Antud turuosaliste registrist nähtub, et kindlustusandja vastab nõuetele, sh kindlustusandja juhtidele ja esindusõiguslikele isikutele kehtestatud nõuetele seoses kriminaalkaristuste puudumisega. Vastava seaduse tõlgendamise põhimõtte saaks sisse viia Rahandusministeeriumi veebilehel avaldatud Riigihangete KKK rubriigi vastavasse alarubriiki.</p> <p>Kas kõnealust probleemi oleks võimalik lahendada eelnõuga või muul moel?</p>	<p>Arvestatud. Kui ettepanekus kirjeldatud on võimalik rakendada, ei vaja see regulatiivset muudatust. Rahandusministeerium kontrollib andmeid ning kui kindlustusandjalt täiendavate tõendite nõudmine ei ole põhjendatud, saame anda vastava soovitusena oma kodulehel näiteks KKK rubriigis.</p>

27. Eesti Ehitusettevõtjate Liit	
<p>1. Peame murettekitavaks eelnõu jõustumisel tekkivat võimalust, kus hankijal saab kuni ca 5,5 miljoni euro suuruste hangete puhul tugineda RHS § 49 lõike 1 punktis 3 toodud alusele (ettenägematud asjaolud ja äärmine vajadus), et korraldada hange ilma avaliku konkursita. Praktikas võib see tähendada, et hankija enda tegevusetusest või puudulikust planeerimisest tingitud ajasurvet hakatakse põhjendada „ettenägematu asjaoluna“.</p>	<p>Mitte arvestatud. RHS § 49 lg 1 p 3 saab ka kehtiva seaduse alusel kasutada ning sätte rakendamise lubatavus ei sõltu piirmäärade väärtusest või lihthankemenetluse laiemast kasutamisest. Väljakuulutamiseteta menetlust saab jätkuvalt kasutada vaid siis, kuis selle eeldused on täidetud.</p>
<p>2. Samuti on meie hinnangul eelnõus käsitlemata riskid, mis kaasnevad vabatahtlike kõrvaldamise aluste valikuliseks muutmisega. Olukord, kus hankija saab jätta valikuliselt kohaldamata kontrollimehhanismi kõrvaldamaks hankemenetlusest pakkuja, kelle pakkumuse või taotluse koostamisel on osalenud isik, kes on osalenud sama hanke ettevalmistamisel või on muul viisil hankijaga seotud, ei ole meie hinnangul aktsepteeritav.</p>	<p>Mitte arvestatud. Eelnõu eesmärk on lihtsustada riigihanke menetlust ning anda hankijatele rohkem valikuvõimalusi. Lihthankemenetluses on juba praegu sarnane regulatsioon olemas ning toimib. Tõenäoliselt kasutavad hankijad ka edaspidi üle rahvusvahelise piirmäära hangetes kõiki või enamust valikulistest kõrvaldamisalustest. Kuid siiski võib olla suure maksumusega, kuid sisuliselt lihtsaid hankeid, mille turgu hankija hästi tunneb ning võib seetõttu osade kõrvaldamisaluste kohaldamise välistada. Lisaks ei saa unustada, et huvide konflikti ning korruptsiooni vältimist reguleerivad ka muud seadused, millest ametnikud peavad kinni pidama. Näiteks korruptsioonivastane seadus, mille kohaselt kehtivad ametnikele toimingupiirangud.</p>

28. Registrate ja Infosüsteemide Keskus	
<p>1. Eelnõu § 1 p 49 alusel võib hankija piirduda ainult selle pakkumuse vastavuse kontrollimisega, mille ta kavatseb riigihangete seaduse (edaspidi RHS) § 117 kohase hindamise tagajärjel edukaks tunnistada, tingimusel et pakkumusi hinnatakse vaid pakkumuse hinna või kulu alusel. Eeltoodu läheb RIK-i hinnangul vastuollu eesmärgiga vähendada riigihanke menetlusi, mis seisnevad pakkumuste hindamises vaid maksumuse alusel, kuna lihtsustades vaid pakkumuse maksumust hindavaid hankemenetlusi võib tekkida hankijatel ilmselgelt kiusatus nimetatute osakaalu tõsta. Teeme ettepaneku analüüsida, kas oleks võimalik laiendada lihtsustatud menetluskorda ka majanduslikult soodsaima pakkumuse väljaselgitamise puhul või antud lihtsustuse võimatuse korral mõelda välja mõni täiendav meede. Eelnõus on tõesti välja toodud ka majanduslikku soodsust hindavate menetluste lihtsustamise meetmed (nt § 104 lg 8 sätestatu), kuid ükski ei ole samaväärne käesolevas punktis kajastatuga.</p>	<p>Arvestatud. Paragrahv 114 lg 1¹ eelnõus muudetud vastavalt ettepanekule.</p>
29. AS Eesti Raudtee	
<p>1. Kohaldada võrgustikusektori hankijatele võrgustikusektori hangete direktiivi (2014/25/EL) nõudeid alates rahvusvahelisest piirmäärast, jättes alla rahvusvahelist piirmäära hangetes alles vaid kohustuse järgida riigihangete üldpõhimõtteid (RHS § 3).</p>	<p>Vt kooskõlastustabeli viimase ettepaneku selgitust.</p>

<p>2. Alternatiivselt: kaotada lihthankemenetluses menetlustähtajad (vt ülal lk 1 punktid a)-d)) (sarnaselt nagu kehtivas regulatsioonis ei ole ette nähtud tähtaegu alla lihthanke piirmäära nn väikehangetes), või vähemalt senisega võrreldes neid lühendada; alternatiivselt – juhul kui lihthankemenetluses tähtaegade kaotamist või lühendamist ei peeta võimalikuks, siis vähemalt – kindlasti mitte tähtaegu pikendada;</p>	<p>Mitte arvestatud. Eelnõus sätestatud tähtajad on kompromiss nii hankijate kui pakkujate huvidega arvestamiseks. Mõistetavalt on hankijad huvitatud lühikestest, pakkujad pikematest tähtaegadest. 2024. aasta statistika alusel viidi lihthankemenetlus läbi 41 päeva kiiremini kui avatud menetlus (hanke teate avaldamisest lepingu sõlmimiseni). Eelnõuga pikeneb asjade ja teenuste pakkumuste esitamise tähtaeg 5 päeva ja ehitustöödel 10 päeva võrra, ooteaeg 2 tööpäeva võrra. Järelikult jääb lihthankemenetlus vaatamata mõningasele tähtaegade pikendamisel siiski oluliselt kiiremaks menetluseks kui avatud menetlus.</p>
<p>3. Tunnistada (vähemalt lihthangete puhul) kehtetuks RHS § 82 lg 1 ja 2 regulatsioon, mille järgi praegu menetluse ajal hanke alusdokumentide muutmisel peab alati vähemalt pool kohustuslikust miinimumajast jääma pakkumuste esitamiseks; alternatiivselt – juhul kui seda regulatsiooni kehtetuks tunnistada ei peeta võimalikuks, siis vähemalt muuta see paindlikumaks (anda hankijale pikendamise otsuse tegemiseks enam kaalutlusõigust)</p>	<p>Mitte arvestatud. Sisuliselt on RHS-i üle võetud direktiivi 2014/24EL sõnastus. Vahe seisneb selles, et RHS-s on lahti kirjutatud, milles riigihanke alusdokumentide oluline muudatus seisneb. Hankijal on ka praegu võimalus hinnata kas tegemist on olulise alusdokumentide muudatusega või mitte ning väheolulise muudatuse puhul ei pea pakkumuste esitamise tähtaega pikendama. Näiteks ei ole RAM järelevalve praktika kohaselt peetud oluliseks muudatuseks: 0-väärtusega rea kululoendist kustutamist; maksumuse valemite mittesisulist muutmist; kululoendi muutmist, kui vastuolude korral tuli lähtuda teisest alusdokumentide osast; RHAD-s juba kajastuva info täpsustamist jne Kuna muudatuse olulise hindamine peab toimuma ka kehtiva korra kohaselt, siis on kaheldav kas teistsugune seaduse sõnastus hankijate olukorda lihtsustaks.</p>

30. Ravimitootjate Liit	
<p>1. Täiendada RHS § 111 lõiget 5 („Pakkumuse esitamine“) selliselt, et pakkujal oleks põhjendatud juhtudel lubatud märkida ärisaladusena riigihankes mitteosalenud isikute suhtes pakutava kauba ühikuhinnad (eeldusel, et pakutakse koguseliselt rohkem kui üksnes üht kaubaühikut)</p>	<p>Mitte arvestatud. Ettepanek vajab põhjalikumat analüüsi ning koostööd Sotsiaalministeeriumiga. Ettepanek piiraks oluliselt hankija vabadust riigihanke alusdokumentide koostamiseks, samuti läheb vastuollu riigihangete läbipaistvuse põhimõttega. Kuna ärisaladuse teema riigihangetes vajab niikuinii analüüsi ja ülevaatamist, hindame teie ettepanekut lähitulevikus.</p>
<p>2. Lisada RHS §-i 77 („Riigihanke alusdokumendid“) säte, mille kohaselt juhul, kui pakkujal võib vastavalt RHS § 111 lõikele 5 olla õigus märkida pakutava kauba ühikuhinnad ärisaladusena, on hankijal kohustus tagada, et riigihanke alusdokumentides ei esitataks teavet, mis võimaldaks hilisemalt pakutava kauba ühikuhindu tuvastada.</p>	<p>Mitte arvestatud. Vt eelmine kommentaar.</p>
31. Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	
<p>1. Nagu ka varasemas tagasisides välja tõime, siis ITL ei toeta vabatahtlike kõrvaldamisaluste kontrollimise vabatahtlikuks muutmist (RHS § 95 lg 4).</p>	<p>Mitte arvestatud. Eelnõu eesmärk on lihtsustada riigihanke menetlust ning anda hankijatele rohkem valikuvõimalusi. Lihthankemenetluses on juba praegu vabatahtlike kõrvaldamisaluste valikuline kasutamine võimalik ning tagasilööke ei ole esinenud. Tõenäoliselt kasutavad hankijad ka edaspidi üle rahvusvahelise piirmäära hangetes kõiki või enamust valikulistest kõrvaldamisalustest. Kuid siiski võib olla suure maksumusega, kuid sisuliselt lihtsaid hankeid, mille turgu hankija hästi tunneb ning võib seetõttu osade kõrvaldamisaluste kohaldamise välistada. Lisaks ei saa</p>

	<p>unustada, et huvide konflikti ning korruptsiooni vältimist reguleerivad ka muud seadused, millest ametnikud peavad kinni pidama. Näiteks korruptsioonivastane seadus, mille kohaselt kehtivad ametnikele toimingupiirangud. Vastav statistika seletuskirja lisatud.</p>
<p>2. Lisaks soovime esitada ettepaneku seoses põhjendamatult madala maksumusega pakkumuste regulatsiooni muudatusega (RHS § 115 täiendus lõikega 11). ITL on varasemalt toetanud ettepanekut muuta põhjendamatult madala maksumusega pakkumuste kontroll vabatahtlikuks kõikide allpool rahvusvahelist piirmäära jäävate hangete puhul, kuna kehtiv regulatsioon ei täida oma eesmärki, ei kaitse hankijat ega turgu. Eelnõus on vastav muudatus kavandatud üksnes kontsessioonilepingute puhul. Meie hinnangul vääriskaalumist selle muudatuse rakendamine laiemalt ka teistes allpool rahvusvahelist piirmäära jäävates hangetes, et vähendada bürokraatiat ja kohaldada regulatsiooni järjepidevamalt.</p>	<p>Mitte arvestatud. Kuivõrd RHS § 115 asub RHS 2. peatüki, kohalduki see üksnes rahvusvahelist piirmäära ületavatele hangetele. Erandiks on ehitustööde hankelepingud, mille puhul leiti, et 5,5 miljoniline piirmäär jääb liialt kõrgeks. Alla rahvusvahelise piirmäära riigihangetes otsustab hankija kas ta soovib §-i 115 rakendada või mitte (§ 125 lg 5).</p>
<p>32. Eesti Turismi- ja Reisifirmade Liit</p>	
<p>Lihthankemenetluse piirmäär tõsta 60.000 euro peale (mitte 50.000 nagu eelnõus). Reisis teenuste ostmise puhul tähendaks see keskmist reisiostude summat vaid 5000 eurot kuus (60.000/12k), kuhu peavad ära mahtuma kõikide kuu jooksul toimuvate ametilähetuste lennupiletid, laevapiletid, hotellimajutused jm reisis teenused. Leiame, et eelnõus plaanitud kõrgem piirmäär vähendaks veelgi nii avaliku sektori kui ka reisisettevõtete halduskoormust.</p>	<p>Mitte arvestatud. Asjade ja teenuste uue piirmäära arvutamisel lähtuti viimase 7 ja tulevase 2 aasta elukalliduse tõusuga. Eelnõu eesmärgiks oli piirmäärade ajakohastamine, mitte põhimõtteliselt kõrgemate piirmäärade kehtestamine.</p>
<p>33. Eesti Linnade ja Valdade Liit</p>	

<p>1. Ettepanek pikendada tähtaegu mõõdukamalt ehk 14 päevale asjade ja teenuste ning 20 päevale ehitustööde puhul pakub tasakaalustatud lahendust, mis arvestab hankemenetluses osalejate huve. Proportsionaalsus ja tõhusus: Kuigi keerukamad hanked nõuavad rohkem aega, ei pruugi eelnõus pakutud 5- ja 10-päevane pikendus olla alati proportsionaalne. Lühem, kuid siiski pikendatud tähtaeg (vastavalt 4 ja 5 päeva) aitab säilitada lihthankemenetluse olemust kui kiiremat ja vähem bürokraatlikku protseduuri. See on oluline, et vältida hangete venimist ja tagada avaliku sektori vahendite tõhus kasutamine.</p>	<p>Mitte arvestatud. Eelnõus sätestatud tähtajad on kompromiss nii hankijate kui pakkujate huvidega arvestamiseks. Arusaadavalt on hankijad huvitatud lühikestest ning pakkujad pikematest tähtaegadest. 2024. aasta statistika alusel viidi lihthankemenetlus läbi 41 päeva kiiremini kui avatud menetlus (hanke teate avaldamisest lepingu sõlmimiseni). Eelnõuga pikeneb asjade ja teenuste pakkumuste esitamise tähtaeg 5 päeva ja ehitustöödel 10 päeva võrra, ooteaeg 2 tööpäeva võrra. Järelikult jääb lihthankemenetlus vaatamata mõningasele tähtaegade pikendamisel siiski oluliselt kiiremaks menetluseks kui avatud menetlus.</p>
<p>2. Ettepanek kaaluda muudatuste jõustumist alates 01.01.2027. arvestades, et kohalikud omavalitsused koostavad hankeplaani aasta alguses ja terveks aastaks, tekitab jõustumine 1. juunil 2026 olukorra, kus hankeplaani tuleks kinnitada justkui kahes osas, sest alates 1. juunist muutuvatest piirmääradest tulenevalt jäävad teise poolaasta hankeplaani tõenäoliselt mõned hanked välja. Samamoodi tuleb muuta ka kehtivat hankekorda. Tegemist ei ole millegi ületamatuga, kuid toob kindlasti kaasa omajagu rohkem segadust ning planeerimist, kui tooks uuel eelarveaastal (01.01.2027) ajakohastatud seaduse alusel alustamine.</p>	<p>Mitte arvestatud. Kuna lihtsustamise mõju ootavad paljud hankijad ja pakkujad, siis ei ole otstarbekas eelnõust saadavat positiivset efekti edasi lükata.</p>
<p>34. Võrgustikusektori hankijad: AS Eesti Post, AS Eesti Raudtee, AS Tallinna Lennujaam, AS Tallinna Linnatransport, AS Tallinna Sadam, AS Tallinna Vesi, Elering AS, Eesti Energia AS, Lennuliiklusteeninduse AS</p>	
<p>1. Teeme riigihangete seaduse lihtsustamise raames ettepaneku kohaldada võrgustikusektori hankijatele Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL nõudeid alates rahvusvahelisest piirmäärast, järgides Riigihangete registri tähenduses nn väikehanke nõudeid. Meie hinnangul looks see</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Eelnõuga ei kohaldata kõigile alla rahvusvahelise piirmäära jäävatele võrgustikusektori hangetele väikehangete režiimi, vaid kehtestataks uus lihtsustatud kord, mis kehtib vahemikus lihthanke piirmäärast kuni rahvusvahelise piirmäärani.</p>

<p>õiglasema konkurentsikeskkonna, vähendaks bürokraatiat ning suurendaks riigi hallatavate ettevõtete paindlikkust ja kuluefektiivsust, säilitades samal ajal läbipaistvuse.</p>	
<p>2. Tunnistada kehtetuks § 145 teine lause „Käesoleva seaduse § 115 lõigetes 2-6 ning § 122 lõigetes 2, 3 ja 5–10 sätestatud kohaldatakse, kui ehitustööde hankelepingu eeldatav maksumus on vähemalt võrdne lihthanke piirmääraga. Muudatuste rakendamisel tuleb teha vastavad ja sisult kooskõlalised muudatused ka teistes seaduse sätetes, mis reguleerivad või viitavad võrgustikusektori ettevõtetele kohaldatavale piirmäärale, mis on väiksem kui rahvusvaheline piirmäär.</p>	<p>Arvestatud. Paragrahv 145 teine lause tunnistatakse kehtetuks.</p>
<p>35. Eesti Kaubandus- Tööstuskoda</p>	
<p>1. Vabatahtlike kõrvaldamisaluste kontrollimise vabatahtlikuks muutmine Kuigi eelnõu seletuskirja lk-l 26 on selgitanud, et risk on maandatud, kuna hankija peab oma valikuid põhjendama (<i>“Samas väljendas Kaubandus-Tööstuskoda muret, et muudatus võib vähendada läbipaistvust ja anda konkurentsieelise ebaausatele ettevõtjatele, kui hankijad otsustavad mugavusest mitte ühtegi vabatahtlikku alust kohaldada. See risk on siiski maandatud, kuna hankija jääb vastutavaks oma valikute eest ja peab olema valmis neid põhjendama. On tõenäoline, et vähemalt kõige olulisemaid aluseid, näiteks varasemate lepingurikkumistega seotud alust, kohaldab enamik hankijaid ka edaspidi“</i>), siis leiame, et praktikas võib muudatus siiski viia ebaühtlase ja ebavõrdse olukorrani, kus osa hankijaid vabatahtlikke aluseid üldse ei rakenda. See võib vähendada usaldust hankesüsteemi vastu ja võimaldada hangetel osaleda ebausaldusväärsetel pakkujatel.</p>	<p>Mitte arvestatud. Eelnõu eesmärk on lihtsustada riigihanke menetlust ning anda hankijatele rohkem valikuvõimalusi. Lihthankemenetluses on juba praegu sarnane regulatsioon olemas ning toimib. Tõenäoliselt kasutavad hankijad ka edaspidi üle rahvusvahelise piirmäära hangetes kõiki või enamust valikulistest kõrvaldamisalustest. Kuid siiski võib olla sisuliselt lihtsaid hankesid, mille turgu hankija hästi tunneb ning võib seetõttu osade kõrvaldamisaluste kohaldamise välistada.</p>

<p>Kaubanduskoda ei toeta vabatahtlike kõrvaldamisaluste kontrollimise vabatahtlikuks muutmist, kuna muudatus võib vähendada hangete usaldusväärsust ja võrdsust pakkujate vahel.</p>	
<p>2. Võimalus kontrollida vaid majanduslikult soodsaima pakkumuse vastavust Kaubanduskoda ei toeta ettepanekut, kuna muudatus vähendab hankemenetluse läbipaistvust. Näiteks kui hankija kontrollib üksnes hinna poolest soodsaimat pakumust, ei saa teised pakkujad teada, kas ülejäänud pakumused oleksid tegelikult vastanud hanketingimustele. See muudab näiteks vaidlustamise keeruliseks ja võib jätta mulje, et hankija otsus ei ole kontrollitav ega võrreldav.</p> <p>Kaubanduskoja seisukoht: Kaubanduskoda ei toeta ettepanekut, kuna selline lähenemine võib oluliselt vähendada pakkujate õiguskaitset ja läbipaistvust hankemenetluses.</p>	<p>Mitte arvestatud. Käesoleva eelnõu fookuses menetluse lihtsustamine. Ettepanekut on toetanud teised arvamuse esitanud organisatsioonid, paludes mh nn täieliku pöördmenetluse kohaldamisala laiendada. Hankijal on kohustus teavitada kõiki riigihankes pakkumuse esitanud ettevõtjaid, et neil oleks võimalik hankija otsust vaidlustada.</p>
<p>3. Üks võimalus maksuvõla tasumiseks või ajatamiseks.</p> <p>Kaubanduskoda toetab plaanitavat muudatust, kuna see aitab tagada ettevõtjate võrdse kohtlemise ja ausa konkurentsi. Ka mitmed ettevõtjad on juhtinud tähelepanu, et maksuvõlaga ettevõtjate korduv lubamine hangetel osaleda on ebaõiglane nende suhtes, kes täidavad oma maksekohustusi korrektselt ja õigeaegselt. Hoolsalt tegutsev ettevõtte suudab oma kohustusi ette planeerida ega vaja korduvaid võimalusi maksuvõla tasumiseks. Seetõttu on põhjendatud, et selline võimalus antakse hankemenetluses üldiselt vaid üks kord.</p> <p>Kaubanduskoja ettepanek: Kaubanduskoda toetab muudatust, mis näeb ette, et ettevõtjale antakse maksuvõla tasumiseks või ajatamiseks ainult üks võimalus hankemenetluse jooksul.</p>	<p>Arvestatud. Muudatuse eesmärk on selgelt reguleerida, et ettevõtjatel ei ole üldjuhul õigust saada korduvalt võimalust maksuvõlg tasuda või ajatada. Juhul kui hankemenetluse läbiviimine võtab kaua aega, võib juhtuda, et ettevõtjal tekib maksuvõlg korduvalt. Üksnes juhul kui ettevõtjal on mõjuv põhjus, võib hankija anda korduva võimaluse maksuvõlg tasuda või ajatada. See tähendab, et korduva võimaluse saab ettevõtja ainult erandlikel juhtudel.</p>

4. Käibemaksukohustuslasest pakkuja pakkumust peab hindama ilma käibemaksuta, kui pakkumuse esitavad käibemaksukohustuslane ja mittekäibemaksukohustuslane

Kaubanduskoja poole on pöördunud mitmed ettevõtted murega, et hetkel annab riigihangete seadus hankijale võimaluse, et ta ei pea hindama pakkumuste maksumusi igal juhul ilma käibemaksuta. Seega, kui riigihankele esitavad pakkumused käibemaksukohustuslane ja pakkuja, kes ei ole käibemaksukohustuslane, saab hankija riigihanke alusdokumentides määrata, et käibemaksukohustuslasest pakkuja pakkumust võrreldakse koos käibemaksuga ja mittekäibemaksukohustuslasest pakkuja pakkumust ilma käibemaksuta ning tema pakkumusele käibemaksu kunstlikult ei lisata. Meie küsitlusele vastanud ettevõtjad leidsid et riigihangete seadust peab muutma selliselt, et käibemaksukohustuslasest pakkuja pakkumust peab hindama ilma käibemaksuta, kui pakkumuse esitavad käibemaksukohustuslane ja mittekäibemaksukohustuslane.

Käibemaksukohustuslase ja mittekäibemaksukohustuslase pakkumuste erinevalt hindamine tekitab pakkujate vahel suurt ebavõrdsust, sest käibemaksukohustuslasest ettevõtte ei suuda pakkuda nii soodsat hinda pakkumuses koos käibemaksuga, kui mittekäibemaksukohustuslane. Näiteks võib selline olukord tekkida koolitusteenuse osutamise leidmise hangetes. Seejuures võib käibemaksukohustus tekkida ka sellel ettevõttel, kellel seda ei olnud pakkumise esitamise ajal. Lisaks, kui suureneb käibemaksumäär tööde teostamise ajal, siis ilma käibemaksuta pakkumiste puhul ei teki probleemi lisanduva käibemaksu osas, sest kõik pakkumused hinnatakse ühte moodi. Märgime, et riigihangetes ei hinnata ühegi teise riikliku maksu suurust, mida ettevõtjad peavad tasuma. Seega võiks jätta hindamisest välja ka käibemaksu. Kaubanduskoja ettepanek: Eeltoodust teeme ettepaneku muuta riigihangete seadust selliselt, et teenuste osutamise hangete puhul käibemaksukohustuslasest pakkuja pakkumust peab hindama ilma

Mitte arvestatud. Eelnõuga on kavandatud lihthanke piirmäärade tõstmine. Käibemaksukohustuslasena registreerimise kohustus tekib ettevõtjal siis, kui tema käibemaksuseaduse § 19¹ lõikes 3 loetletud tehingute, mille käibe tekkimise koht on Eesti, käive aasta algusest ületab 40 000 eurot. Sellest tulenevalt võib eeldada, et mittekäibemaksukohustuslaste riigihangetes osalemine ei ole sage ja väheneb piirmäärade tõstmisel veelgi. Selles küsimuses on väljakujunenud praktika (vt ka Rahandusministeeriumi veebilehel avaldatud korduma kippuvad küsimused) ja harvaesinevate olukordade seadusega reguleerimist ei pea vajalikuks.

<p>käibemaksuta, kui pakkumuse esitavad käibemaksukohustuslane ja mittekäibemaksukohustuslane.</p>	
<p>5. Vaidlustamistähtajad</p> <p>Eelnõu näeb ette, et edaspidi ei ole enam hetkel kehtivat kahetööpäevast vaidlustustähtaega riigihanke alusdokumentide vaidlustamiseks lihthankemenetluses. Selle asemel on edaspidi üldine tähtaeg riigihanke alusdokumentide vaidlustamiseks kõikides riigihanke menetlustes, mille maksumus ületab lihthanke piirmäära, milleks on viis tööpäeva enne pakkumuste esitamise tähtpäeva (eelnõu § 1 p 73-74). Lisaks pikendatakse lihthankemenetluses muid otsuseid puudutavate vaidlustuste esitamise tähtaega kolmelt tööpäevalt viiele tööpäevale (eelnõu § 1 p 75).</p> <p>Kuigi muudatused laienevad suurema väärtusega hangetele, on need tähtajad paljudel juhtudel ebapiisavad. Viie tööpäeva reegel riigihanke alusdokumentide vaidlustamiseks enne pakkumuste esitamist jätab pakkujatele, arvestades eelnõuga kavandavat uut 15-päevast pakkumuste esitamise minimaalset tähtaega (eelnõu § 1 p 66), liiga vähe aega (praktikas vaid mõned päevad) mahukate dokumentide analüüsimiseks. Ka suure väärtusega hangete otsuste vaidlustamiseks ettenähtud viis tööpäeva on liiga lühike. See vähendab pakkujate õiguskaitse ulatust ning see ei ole kooskõlas tõhusa õiguskaitse põhimõttega. Lisaks on alla lihthanke piirmäära hangetes (RHS § 189 lg 4¹) vaidlustamine sageli võimatu, kuna seadus ei taga pakkumuste esitamise minimaalset tähtaega ega lepingu sõlmimise ooteaega.</p> <p>Kaubanduskoja ettepanek: Kaubanduskoda teeb ettepaneku muuta eelnõu punkti 74 selliselt, et riigihanke alusdokumentide vaidlustamise tähtaeg oleks vähemalt kümme tööpäeva enne pakkumuste esitamise tähtaega, ning eelnõu punkti 75 selliselt, et lihthankemenetluses tehtud otsuste vaidlustamise tähtaeg oleks senise viie tööpäeva asemel kümme tööpäeva, tagamaks</p>	<p>Mitte arvestatud. Ettepanek lühendaks riigihanke alusdokumentide vaidlustamise aega. Seaduse kohaselt arvestatakse alusdokumentide vaidlustamise puhul mitu päeva on jäänud pakkumuste esitamise tähtpäevani. Mida pikem periood selles sättes kehtestada, seda lühem aeg jääb vaidlustuse esitamiseks.</p>

pakkujatele piisav aeg dokumentide analüüsimiseks ja tõhusa õiguskaitse põhimõtte järgimiseks.	
---	--